

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

EVROPSKÁ MĚNOVÁ UNIE A ČESKÁ REPUBLIKA

Souvislosti případného vstupu

Bakalářská práce

Autor: Anežka Kolúchová

Vedoucí práce: Ing. Jiří Klvač, CSc.

Olomouc 2014

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
KOLÚCHOVÁ Anežka	Mickiewiczova 1267, Karviná - Ráj	F110234

TÉMA ČESKY:

Evropská měnová unie a Česká republika - souvislosti případného vstupu

NÁZEV ANGLICKY:

European Monetary Union and the Czech Republic - contexts of potential entry

VEDOUcí PRÁCE:

Ing. Jiří Klvač, CSc. - KAE

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Práce se zaměří na Evropskou měnovou unii, jaká jsou kritéria pro vstup a zda je Česká republika splňuje. Kdy je možné v České republice společnou měnu přijmout a jaké to přinese souvislosti a změny (náklady a přínosy). Dalším tématem bude, kdy měnová unie vznikla a z jakých důvodů. Dále zmíním různé názory a postoje na jednotnou evropskou měnu od ekonomů, veřejnosti a politiků.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

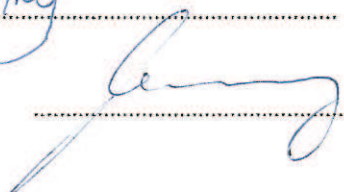
- PLCHOVÁ, B., ABRHÁM, J., HELÍSEK, M.,: Česká republika a Evropská unie - Ekonomika-Měna. Hospodářská politika, nakl. Krigl, 2010
MARSH, D.,: Euro - Boj o osud nové globální měny, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012
LACINA, L., ROZMAHEL, P. kol.: Euro:ano/ne?, nakl. Alfa, 2010
LACINA, L. a kol.,: Měnová integrace. Náklady a přínosy členství v měnové unii, vyd: C.H. Beck 2007
LACINA, L., KÖNIG, P. a kol.,: Učebnice evropské integrace, nakl. Barrister a Principal, 2011
SEAR, S.,: Euro: Jak se vyrovnat s důsledky zavedení jednotné evropské měny, nakl. Management Press, s.r.o., 1991
FIALA, P., PITROVÁ, M.,: Evropská unie, vyd: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008

Podpis studenta:



Datum: 22.5.2013

Podpis vedoucího práce:



Datum: 22.05.2013

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Evropská měnová unie a Česká republika: souvislosti případného vstupu“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne.

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu Ing. Jiřímu Klvačovi, CSc. za podnětné připomínky a odborné rady při zpracovávání mé bakalářské práce.

Obsah

Obsah	5
Úvod	7
1. Vývoj Hospodářské a měnová unie	9
1.1. Počátky měnové spolupráce	9
1.1.1. Wernerova zpráva	10
1.1.2. Nové měnové uspořádání	11
1.1.3. Evropský měnový systém	11
1.2. Konečná cesta k Hospodářské a měnové unii a její vznik	13
1.2.1. Delorova zpráva	14
1.2.2. Smlouva o Evropské unii	14
1.3. Vytvoření eurozóny	18
1.3.1. Zavedení společné měny	20
1.3.2. ERM II	23
1.3.3. Pakt stability a růstu	23
1.4. Krize eurozóny	24
1.4.1. Příčiny a průběh krize	24
1.4.2. Řešení krize	26
2. Česká republika a konvergenční kritéria	29
2.1. Reálná konvergence	29
2.1.1. Sbližování ekonomické úrovně	29
2.1.2. Sbližování cenových hladin	30
2.1.3. Sladěnost hospodářských cyklů	31
2.1.4. Teorie optimálních měnových oblastí	33
2.2. Nominální konvergence	36
2.2.1. Kritérium cenové stability	37
2.2.2. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb	38
2.2.3. Kritérium stavu veřejných financí	39
2.2.4. Kritérium stability měnového kurzu	40
3. Souvislosti přijetí eura v České republice	43
3.1. Přínosy společné měny	43
3.1.1. Přímé přínosy	44
3.1.2. Nepřímé přínosy	45

3.2.	Rizika společné měny	46
3.2.1.	Přímé náklady.....	46
3.2.2.	Nepřímé náklady	47
3.3.	Postoje odborné veřejnosti.....	48
3.3.1.	Václav Klaus.....	48
3.3.2.	Oldřich Dědek.....	50
3.4.	Postoj laické veřejnosti	51
3.5.	Příprava na přijetí eura v ČR.....	53
3.5.1.	Strategie přistoupení České republiky k eurozóně	53
3.5.2.	Národní plán zavedení eura v České republice	54
3.6.	Shrnutí.....	55
	Závěr.....	58
	Résumé.....	61
	Seznam pramenů a literatury.....	62
	Seznam literatury	62
	Elektronické zdroje.....	64
	Seznam obrázků, grafů, tabulek.....	67
	Seznam obrázků	67
	Seznam grafů.....	67
	Seznam tabulek.....	67
	Seznam příloh.....	68
	Přílohy	69

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila přijetí eura v České republice, přesněji Evropská měnová unie a Česká republika: souvislosti případného vstupu. Euro je v současnosti velmi diskutovaným tématem, a to ať v souvislosti s krizí eurozóny či názory na jeho úspěšnost. V posledních letech se ale spíše objevují negativní ohlasy na společnou měnu. Během krize byl vysloven i názor, zda není pro členské země výhodnější zrušení eura, než neustálá snaha o dokazování jeho výhod. Z tohoto důvodu v názvu své práce nepočítám s určitostí vstupu České republiky (ČR) do eurozóny, i když se k tomu naše země zavázala vstupem do Evropské unie. Ten se uskutečnil 1. května 2004 během tzv. východního rozšíření.

Měnová integrace je velmi náročný proces, k jehož vrcholu vedla dlouhá cesta. Pro vstup do její poslední fáze byla stanovena konvergenční a legislativní kritéria. Hovoří se o vhodnosti a přílišné přísnosti těchto kritérií, ale je nutné dodat, že pro fungování tak rozsáhlého projektu jako je jednotná měna, je nutná vysoká disciplinovanost.

Jednotná měna nahradila národní platidla již v osmnácti evropských zemích. Cílem mé práce je určit a zhodnotit, zda i Česká republika je připravena na vstup do eurozóny. Druhotným cílem je zanalyzovat plnění konvergenčních kritérií, přínosů a rizik plynoucích ze zavedení eura v naší zemi. K naplnění těchto cílů přispěje použití analyticko-syntetické a historické metody. Dojde k popsání historického vývoje, který vedl ke krizi a současnému stavu eurozóny. Budou popsány ty nejdůležitější skutečnosti, jako kritéria či výhody a nevýhody eura, které jsou pro kandidující země nejpodstatnější.

Problematikou a zavedením eura v České republice se zabývá Národní koordinační skupina, v jejímž čele stojí významný ekonom prof. Ing. Oldřich Dědek, CSc. Podílí se také na tvorbě Národního plánu zavedení eura v České republice, který analyzuje změny, jež nastanou s eurem a jak bude vypadat přechod na tuto měnu. Tématu spojeným s přijetím eura se věnuje celá řada ekonomů, kteří se podílejí na mnoha publikacích. Dále vznikají každoročně diplomové práce. Vzhledem k aktuálnosti tématu existuje mnoho literárních i internetových zdrojů k čerpání.

Bakalářská práce je rozdělena do tří kapitol. První část bude pojednávat o počátcích Evropské měnové unii, neboť je nutné seznámit se s tímto pojmem a důvodem vzniku tohoto politického projektu. Popíšu vývoj až po současnou krizi. Zmíním významné momenty, jako jsou vznik Evropského měnového systému nebo důležitá Delorsova zpráva. Dále se budu zabývat samotným vznikem Evropské měnové unie a nahrazením národních měn společným platidlem. V poslední části se budu krátce zabývat i krizí eurozóny.

Ve druhé kapitole popíšu kritéria a jejich plnění v naší zemi. Nejprve se zaměřím na reálnou konvergenci a její ukazatele. Z hlediska EU je povinné sledovat nominální konvergenci, pro kandidující země je ale podstatnější reálná konvergence, jež je pro tyto státy rozhodující. ČNB je proto v zájmu České republiky vyhodnocuje. Dále zde představím i Teorii optimálních měnových oblastí, jako příklad reálné konvergence, o kterou se opírají především kritici měnové unie. Ve druhé části kapitoly bude vyhodnoceno plnění nominálních konvergenčních kritérií. Jak dalece jsou plněna, jaký je výhled do budoucna a která část kromě dluhové oblasti představuje pro Českou republiku největší problémem.

Poslední kapitola představí a shrne národní dokumenty o euru. Také zde budu psát o kladech a záporech společné měny, ke kterým je nutné kromě plnění konvergenčních kritérií přihlížet při vstupu do eurozóny. Je nutné, aby se země zaměřila na to, zda jim námaha na přijetí společné měny stojí za ztrátu své monetární suverenity. V souvislosti s tím se zaměřím i na názory veřejnosti a ekonomů na euro. V závěru bude popsáno, zda je možné v České republice přijmout evropskou měnu. Pokud tedy k této fázi dojde, kdy bude reálné jí dosáhnout a jak bude tento proces v české verzi vypadat.

1. Vývoj Hospodářské a měnová unie

1.1. Počátky měnové spolupráce

Projekt Hospodářské a měnové unie (HMU, v originále EMU: Economic and Monetary Union) se vyvíjel po celá desetiletí. Od prvních náznaků spolupráce, popohánějí kupředu tento plán především politické důvody, které dominovaly nad těmi ekonomickými. Navíc pro úspěšné fungování měnové unie, je nutné dosáhnout politické podpory. Proto je EMU považován za politický projekt. První zmínky o koordinaci v této oblasti lze najít už v roce 1957, kdy byly podepsány zakládající smlouvy Společenství. Konkrétně ve Smlouvě o založení Evropského hospodářského společenství (EHS) je možné vidět prostor pro sblížení hospodářství pro členské země (Francie, Itálie, Německo, země Beneluxu). Nebyl důvod upřesňovat tento prostor, neboť platilo zatím fungující měnové uspořádání brettonwoodského systému. Tento systém vznikl v roce 1944 jako reakce na poválečnou situaci. Jeho hlavním znakem bylo dominantní postavení amerického dolaru, na který byli ostatní členové navázáni pevnými kurzy s rozpětím $\pm 1\%$ od dané parity vůči dolaru.¹

Během 60. let docházelo k nespokojenosti s nastaveným měnovým systémem a přicházely nové impulzy na jeho vytvoření, které však byly bez odezvy. Jednalo se například o Marjolinův akční plán z roku 1962 (předpokládal vznik rezervního fondu, centrální banky a společné měny). Významnější obrat nastal na summitu konaném v Haagu 1. - 2. prosince 1969, kdy se vycházelo z již zmíněného Marjolinova plánu a dále z tzv. Barreho zprávy. Tato zpráva se zabývala hlavně počáteční fází měnové konvergence, čímž se lišila od Schillerova plánu, který byl představen o rok později a rozebíral především konečnou fázi přechodu na společnou měnu. Už zde lze sledovat střet dvou názorových skupin na měnovou integraci:

- Monetaristická koncepce (také teorie lokomotivy) se objevuje právě v Barreho zprávě a jejími hlavními zastánci jsou Francie, Belgie, Lucembursko a Komise. Podle L. Laciny a J. Ostřížka (2011)

¹ ZAVEDENIEURA.CZ, *Výkladový slovníček: Brettonwoodský měnový systém* [online], cit. 2013-10-30. Dostupné z http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/vyklad_slovník.html?PG=B

monetaristé míní, že ... *“měnová integrace je základním předpokladem, předstupněm úspěšné integrace hospodářské.”*²

- Ekonomistická koncepce (tzv. teorie korunovační) je obsažena v Schillerově zprávě a je zastoupena Německem a Nizozemskem. Předpokládá naopak, že... *„ustanovení měnové unie má smysl teprve tehdy, když dojde k dostatečné harmonizaci národních ekonomik.”*³ (Lacina, Ostřížek 2011)

1.1.1. Wernerova zpráva

Po skončení summitu v Haagu byla pověřena expertní skupina v čele s lucemburským premiérem Pierrem Wernerem, aby prozkoumala možnosti a názory na vytvoření Hospodářské a měnové unie na území Společenství. Tato skupina předložila dne 7. 10. 1970 Zprávu Radě a Komisi o etapovité realizaci Hospodářské a měnové unie v zemích Společenství, neboli zjednodušeně Wernerovu zprávu. Plán předpokládal vznik HMU ve třech stádiích, která měla být ukončena v roce 1980. První etapa soustřeďující se na spolupráci měnových a fiskální politik, měla být započata začátkem roku 1971 s maximálním trváním tři roky. Wernerův plán je kompromisem názorových koncepcí a vyhovoval tedy táboru ekonomistů i monetaristů. Bylo totiž stanoveno desetileté přípravné období pro prohloubení spolupráce, což se zamlouvalo monetaristům z důvodu předem definované délky tohoto období, i ekonomistům, kteří viděli toto období jako prostor pro prohlubování spolupráce.⁴ Z projektu na vytvoření HMU bylo realizováno jen málo skutečností a poté od něj bylo ustoupeno z důvodu rozpadu brettonwoodského měnového systému a prvního ropného šoku. Bylo tedy nutné řešit nastalou situaci a projekt HMU byl odložen. Je potřeba říct, že na základě Wernerova plánu vznikla nová instituce, která byla pojata za předchůdce společné centrální banky. Stalo se tak v roce 1973, kdy byl založen Evropský fond pro měnovou spolupráci (EMCF). Musel se však spokojit s minimem kompetencí.

² LACINA, L., OSTŘÍŽEK, A. a kol., *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barrister & Principal, 3. přepracované a rozšířené vydání, 2011, str. 192

³ Tamtéž

⁴ DĚDEK, O., *Historie evropské měnové integrace. Od národních měn k euru*. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 2008, str. 19

1.1.2. Nové měnové uspořádání

Během krize brettonwoodského měnového systému pevných avšak přizpůsobitelných kurzů, bylo nutné řešit zajištění měnové stability v Evropě. Postupně vznikalo nové měnové uspořádání, nazývané „had v tunelu“. Jednalo se o upravení postavení měnových kurzů vůči americkému dolaru a vůči samotným měnám. Basilejská dohoda z roku 1972 určila, že rozpětí dvou členských měn Společenství (had) nesmělo překročit hranici $\pm 2,25\%$, zatímco vůči americkému dolaru (tunel) byla fluktuaace povolena $\pm 4,5\%$.⁵ Zjednodušeně se proto tento systém popisuje jako pohyb menšího kolísání uvnitř kolísání širšího. Je potřeba poznamenat, že uspořádání směnného hada je jednou z realizací Wernerova plánu, i když se jedná o spíše neúspěšný krok. Členské státy nebyly schopny stabilitu udržet a neustále z hada vystupovaly nebo do něj vstupovaly. Načerpaly ale mnohé zkušenosti k další měnové spolupráci. O kurzovou politiku se staral již zmíněný Evropský fond pro měnovou spolupráci.

1.1.3. Evropský měnový systém

I když Společenství stále chtělo jít ve stopách měnové integrace, členské státy na ni měly odlišné názory. Následkem bylo i konstatování Marjolinovy zprávy z roku 1975, že ve vytváření HMU nedošlo za šest let k žádnému pokroku.⁶ Integrace během následujících let postoupila kupředu především díky vrcholným politikům Francie a Německa, kteří chtěli postoupit v integraci. K novému kurzovému uspořádání dali podnět právě francouzský prezident Valéry Giscard d'Estaing a německý kancléř Helmut Schmidt. Ne všichni členové s nimi ale souhlasili. Od 13. 3. 1979 začal fungovat Evropský měnový systém (EMS) s cílem vytvořit oblast měnové stability ve Společenství. Členy EMS se mohly stát pouze země Společenství, ale účast v EMS nebyla povinností. Hlavními znaky byla Evropská měnová jednotka, Mechanismus měnových kurzů a úvěrové nástroje EMCF.⁷

- Evropská měnová jednotka (European Currency Unit – ECU) byla tvořena různými váhami členských měn, které odrážely ekonomickou

⁵ LACINA, L., OSTŘÍŽEK, A. a kol., *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barrister & Principal, 3. přepracované a rozšíření vydání, 2011, str. 192

⁶ FIALA, P., PITROVÁ, M., *Evropská unie*. Brno: Centrum pro Studium demokracie a kultury, 2. vydání, 2009, str. 556

⁷ ZAVEDENIEURA.CZ, *Historie měnové integrace: Evropský měnový systém* [online], cit. 2013-11-01. Dostupné z http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_evrop_men_sys.html

sílu členských států, a jejich poměry v tomto koši se měnily v pětiletých intervalech. Předchůdcem ECU byla Evropská účetní jednotka EAU zavedená v roce 1975 pro účetní účely Společenství. Evropská měnová jednotka se vyskytovala pouze v bezhotovostním styku a sloužila jako rezervní měna Společenství. Tato podoba měny byla nazývána též oficiální ECU, zatímco ta část, která byla používána pro bankovní operace, nesla název privátní ECU.

Tabulka 1: Složení ECU v době vzniku (13. března 1979)

Měna	Podíl národní měny v 1 ECU (%)	Počet jednotek národní měny v 1 ECU
Belgický a lucemburský frank	9,5	0,828
Britská libra	13,6	1,15
Dánská koruna	3,0	0,286
Francouzský frank	19,8	3,80
Irská libra	1,1	109,0
Italská lira	9,5	0,217
Německá marka	33	0,00759
Nizozemský gulden	10,5	0,0885

Zdroj: ZAVEDENIEURA.CZ, *Historie měnové integrace: Evropský měnový systém* [online], cit. 2013-11-01. Dostupné z http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_evrop_men_sys.html

- Mechanismus měnových kurzů (Exchange Rate Mechanism – ERM) navazuje na systém pevných avšak přizpůsobitelných kurzů z uspořádání „hada v tunelu“. Základem byla paritní mřížka, kde jsou členské měny vzájemně svázány do dvojic. Povolená fluktuace od centrální parity byla stanovena na $\pm 2,25\%$ (měny, které nebyly součástí hada, měly povolenou dočasnou výjimku fluktuace $\pm 6\%$). V případě dosažení nebo překročení stanoveného fluktuačního pásma, musely obě centrální banky ze dvojice měn zasáhnout ke stabilizaci kurzu.⁸ Pro případ většího odchýlení kurzu od centrální parity byly stanoveny tzv. indikátory divergence. Sloužily jako ukazatelé včasného varování, tedy aby nedocházelo ke zbytečně častým zásahům a předešlo se situaci, kdy by

⁸ V případě měnového uspořádání „hada v tunelu“ musela zasahovat jen ta z dvojice centrálních bank se slabší měnou.

měna nebyla schopna svou hodnotu stabilizovat.⁹ Pokud ale k této situaci došlo, mohla se centrální banka uchýlit k devalvaci nebo opuštění ERM.

- Úvěrové nástroje byly zřízeny pro financování intervencí v rámci ERM na stabilizaci kurzů. Zejména jich využívaly ty centrální banky, jež nedisponovaly potřebnými devizami. Tyto potřebné úvěry poskytoval Evropský fond pro měnovou spolupráci.

Fungování Evropského měnového systému se potýkalo s obdobími úspěšnými i s těmi méně zdařilými. Napomohl například ke zmenšení výkyvů devizových kurzů a ke stabilizaci. Na začátku 90. let byly součástí ERM všechny členské měny Společenství. Docházelo tedy ke stále bližší spolupráci. EMS byl velmi dobrou přípravou na členství v Hospodářské a měnové unii. V roce 1993 došlo k rozšíření fluktuálního pásma na $\pm 15\%$, které dle Laciny, L. a Ostřížka, J. už „nelze považovat za systém pevných devizových kurzů“¹⁰ a považují tento rok za ukončení činnosti EMS. Dle ostatních zdrojů fungoval EMS až do založení eurozóny jen s již zmíněným rozšířeným pásmem $\pm 15\%$. Pásmo bylo rozšířeno po řadě devalvačních a revalvačních vln, které vyvrcholily krizí EMS v letech 1992-1993. V prvním zmíněném roce musely ERM opustit britská libra a italská lira.¹¹ O rok později bylo k devalvaci donuceno Irsko, Portugalsko a Španělsko. Existuje několik důvodů této krize. Jednak na tom má svůj podíl Německo s příliš vysokými náklady na sjednocení země (vysoké německé úrokové sazby), další příčinou krize bylo nezdařilé referendum Smlouvy o Evropské unii v Dánsku a v neposlední řadě za krizí stojí ztráta kurzové flexibility v EMS (podhodnocení nebo nadhodnocení některých měn).

1.2. Konečná cesta k Hospodářské a měnové unii a její vznik

Začátkem roku 1988 byla vyjádřena nespokojenost Francie a Itálie s EMS a opětovně kritizovaly Německo za nadměrné monetární restrikce. Německo však překvapivě uznalo své chyby a bylo ochotné se vydat cestou k měnové unii. Státy už tedy nebyly tak znepokojeny sílícím sebevědomím Německa. Spokojenost byla na

⁹ FIALA, P., PITROVÁ, M., *Evropská unie*. Brno: Centrum pro Studium demokracie a kultury, 2. vydání, 2009, str. 560-561

¹⁰ LACINA, L., OSTŘÍŽEK, A. a kol., *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barrister & Principal, 3. přepracované a rozšířené vydání, 2011, str. 193

¹¹ Vyvrcholením krize byl den 16. září 1992, tzv. černá středa, kdy došlo ke spekulativnímu útoku na britskou libru, jež se potýkala se značnými potížemi. Investor George Soros začal masivně prodávat libru, čímž působil na oslabení měny a následně musela Velká Británie opustit ERM.

všech stranách (s výjimkou Velké Británie, která nesouhlasila s hlubší integrací) a státy byly otevřeny pro spolupráci v oblasti hospodářské a měnové unie.¹²

1.2.1. Delorsova zpráva

V roce 1988 byl vytvořen expertní výbor v čele s tehdejšími předsedou Evropské Komise Jaquesem Delorse, jehož úkolem bylo zanalyzovat a navrhnout vytvoření HMU v jednotlivých etapách. Tato skupina předložila v dubnu roku 1989 Zprávu o hospodářské a měnové unii, nazývanou spíše Delorsova zpráva, která navrhovala vytvoření této unie ve třech stádiích. Stejně jako dřívější Wernerova zpráva předpokládala vznik hospodářské i měnové unie současně.

První fáze měla být započata do července 1990 a ukončena v roce 1992. Během ní mělo dojít k dokončení vnitřního trhu a další koordinaci v oblasti měnové politiky. Délka dalšího stadia nebyla stanovena. Mělo docházet k postupnému zužování flukтуаčních pásem, ale hlavním cílem bylo vytvoření Evropského systému centrálních bank, který měl nahradit EMCF. V poslední fázi se měly konečně zafixovat kurzy.

Ve stejném roce, kdy byla tato zpráva předložena, vyslovilo Společenství souhlas s předneseným scénářem integrace. Na nadcházejících konferencích byl stanoven začátek druhého stadia na rok 1994, ale docházelo opět k nesouladu názorů monetaristů a ekonomistů na proces integrace. Proti sobě se objevila Francie a Německo. Zatímco země galského kohouta vyžadovala, aby celý proces probíhal podle předem stanovených dat, Německo upřednostňovalo volnější stanovení dat podle dosažené úrovně konvergence. Navrhovalo započítí třetí fáze v letech 1996-1997 v případě připravenosti všech zemí, pokud by tomu tak nebylo, došlo by k poslední fázi v roce 1998 při jakémkoli počtu zemí.¹³ Další spor se nesl okolo nezávislosti centrální banky. Všechny otevřené otázky byly zodpovězeny na mezivládní konferenci v prosinci 1991 v Maastrichtu.

1.2.2. Smlouva o Evropské unii

Dohoda známá spíše pod názvem Maastrichtská smlouva je proslulá dlouhým obdobím své ratifikace, neboť i když byla podepsána v roce 1991, v platnost vešla až o dva roky později. Jedná se o hlavní dokument vymezující vznik a fungování HMU, jež

¹² DĚDEK, O., *Historie evropské měnové integrace. Od národních měn k euru*. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 2008, str. 141

¹³ FIALA, P., PITROVÁ, M., *Evropská unie*. Brno: Centrum pro Studium demokracie a kultury, 2. vydání, 2009, str. 569

se opírá o Delorsovou zprávu. Ve smlouvě byla stanovena jak pevná data a cíle jednotlivých stádií, tak konvergenční kritéria nutná pro účast v měnové unii. Dle této smlouvy musí všechny členské státy EU usilovat o vstup do měnové unie. Jen v případě Velké Británie a Dánska byla učiněna výjimka.¹⁴

Během první fáze HMU (viz Obrázek 1) publikovala Evropská komise studii s názvem Jeden trh, jedna měna, která se zabývá analýzou oblastí, jež budou dotčeny HMU. Jedná se o pět kategorií dále rozčleněných například na cenovou stabilitu, ztrátu měnové politiky nebo Evropskou centrální banku. Cílem bylo přiblížit státům a veřejnosti pozitiva i negativa měnové unie.

Stádium 2 bylo zahájeno počátkem roku 1994, a to založením Evropského měnového institutu se sídlem ve Frankfurtu (EMI), jako předchůdce Evropské centrální banky. EMI připravoval členské země na přechod do třetího stádia.¹⁵ L. Lacina a kol. (2010) definují EMI jako „*instituci s velkým množstvím úkolů, ale minimálními kompetencemi.*“ Nedisponoval totiž žádnými exekutivními oprávněními. Mohl tak jen dohlížet, a to na fungování EMS a koordinaci národních měnových politik.¹⁶

Vznik třetí fáze byl stanoven podle návrhu Německa. Tedy v případě plnění kritérií alespoň polovinou členských zemí, bude možno tuto etapu započít jednotně v roce 1997. V opačném případě je nutné přejít do měnové unie nejpozději začátkem roku 1999 s tím, že nezáleží na počtu připravených zemí. EMI bude nahrazen Evropským systémem centrálních bank (ESCB) včele s Evropskou centrální bankou (ECB). Mělo také dojít k nahrazení národních měn jednotným platidlem.

¹⁴ Dánsko si prosadilo, aby o jeho účasti ve třetí fázi HMU rozhodlo referendum. Velká Británie si vynutila výjimku o nepřijetí společné měny.

¹⁵ EVROPSKÁ KOMISE, *Jedna měna pro jednu Evropu: Cesta k euru*. Lucemburk: Evropská společenství, 2007, str. 7

¹⁶ LACINA, L. a kol., *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 2007, str. 213

Obrázek 1: Stádia Hospodářské a měnové unie

Stádia budování Hospodářské a měnové unie

Pramen: Evropská centrální banka



Zdroj: ZAVEDENIEURA.CZ, *Historie měnové integrace: Maastrichtská smlouva* [online], cit. 2013-11-06
Dostupné z http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_maastricht.html

Evropský systém centrálních bank

ESCB se skládá z národních centrálních bank EU a Evropské centrální banky a jeho cílem je provádět měnovou politiku eurozóny. Tento systém byl ustanoven 1. 1. 1998 ale svou činnosti zahájil o rok později spolu se vznikem eurozóny. Státy EU, jež nejsou členy eurozóny, nemusí společnou měnovou politiku aplikovat.

Kromě ESCB se používá navíc označení Eurosystem. Ten je tvořen ECB a centrálními bankami států používající euro. Tyto státy automaticky převzaly společnou měnovou politiku.

ECB sídlí ve Frankfurtu nad Mohanem a jejím nejvyšším orgánem je Rada guvernérů. Evropská centrální banka určuje podmínky jednotlivým centrálním bankám k případným intervencím. Hlavním úkolem je zajišťovat cenovou stabilitu v zemích používajících euro, jako jediná instituce povoluje emisi tohoto platidla.¹⁷ O. Dědek (2013) zmiňuje, že existuje mnoho kritiků, kterým se nelíbí jednostranný cíl ECB, jež zanedbává další důležité ekonomické zájmy.¹⁸ Jedná se o nezávislou instituci, stejně

¹⁷ EUROSOP.CZ, VĚCNĚ O EVROPĚ. *Evropská centrální banka* [online] cit. 2013-11-05
Dostupné z <https://www.euroskop.cz/82/sekce/evropska-centralni-banka/>

¹⁸ DĚDEK, O., *Historie evropské měnové integrace: Doba eura*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 1. vydání, 2013, str. 20

jako jednotlivé národní centrální banky. Nezávislost je zajištěna jak ze strany evropských orgánů, členských vlád tak i zaměstnanců ECB.

Konvergenční kritéria

Jak bylo již výše řečeno, pro postup do měnové unie je nutné, aby žádající státy splňovaly dané podmínky nominální konvergence (reálnou konvergencí se Smlouva o EU nezabývá), které mají zajistit vytvoření stabilního prostředí pro společnou měnu. Jedná se o pět konvergenčních kritérií, jejichž plnění vyhodnocuje pravidelně v Konvergenčních zprávách Evropská komise a Evropská centrální banka. Jejich dodržováním členská země dokazuje, že je připravena na přijetí společné měny.

- Kritérium cenové stability – vykazovat dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou místu inflace, která během jednoho roku před rozhodnutím o vstupu do HMU nepřekračuje o více než 1, 5 procentního bodu míru inflace tří členských států s nejlepšími výsledky v oblasti cenové stability (nejnižší inflace).
- Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb – během jednoho roku před šetřením nesmí průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba překročit o více než 2 procentní body úrokovou sazbu členských zemí, které jsou nejstabilnější v cenové oblasti. Spolu s kritériem cenové stability jej můžeme zařadit do monetární oblasti.
- Kritérium stavu veřejných financí – u této fiskální podmínky jsou sledovány dvě skutečnosti. Nejprve se jedná o deficit veřejných rozpočtů, kdy poměr vládního schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu (HDP) nesmí překročit 3%. (Výjimkou je situace, kdy byla hodnota překročena dočasně a výjimečně a deficit se příliš nevzdálil limitu. Druhá výjimka se aplikuje, pokud deficit podstatně klesá a dosáhl přibližné limitní hodnoty.) Druhé kritérium se týká veřejného dluhu. Poměr veřejného dluhu k HDP nepřekročí 60%.
- Kritérium stability měnového kurzu – toto měnové kritérium vyžaduje po dobu minimálně dvou let účast v ERM a tudíž dodržování flukтуаčního pásma bez devalvace centrální parity.

K těmto podmínkám se přidalo i jedno týkající se reálné konvergence, které určuje úroveň ekonomické výkonnosti. Řídí se jím neoficiálně ECB u nových kandidátských zemí eurozóny. Usilující stát by měl dosáhnout 80% HDP na obyvatele průměru stávajících členů eurozóny (dnes se jedná o EU-18).¹⁹

Kromě těchto ekonomických kritérií byly stanoveny i legislativní podmínky pro přechod do měnové unie. Jednalo se především o sblížení legislativy a zakotvení centrální banky jako nezávislé instituce.

K maastrichtským kritériím se stahuje řada kritiky. Za tou stojí především příznivci Teorie optimálních měnových oblastí, za níž se považuje měnová oblast, kdy náklady ze vstupu do této oblasti jsou převyšovány přínosy (viz kapitola 2.1.4). Hlavním důvodem nespokojenosti je nedostatečná reálná konvergence a nevhodné stanovení kritérií. Nejprve se jedná o zbytečnou podmínku dlouhodobých úrokových sazeb. V případě plnění všech ostatních podmínek, zareagují kapitálové trhy a dojde ke sblížení úrokových sazeb ještě před vstupem do eurozóny. Další problém je v tom, že nové státy EU mají nižší ekonomickou úroveň a potřebují veřejné finance na její podporu. Tím, že se ale soustředí na snížení veřejného dluhu, dochází ke zpomalení růstu ekonomik. Proto by mělo dojít k modifikaci konvergenčních kritérií, která jsou zastaralá, s tím by ale souvisela revize zakládajících smluv, jež by byla velmi náročná.

Každý stát má ve své pravomoci datum vstupu do třetí etapy HMU. Pravidelně však musí předkládat tzv. konvergenční program, ve kterém je kontrolováno plnění maastrichtských kritérií.

1.3. Vytvoření eurozóny
















V roce 1995 došlo k hodnocení připravenosti zemí na přechod do poslední fáze HMU, ale výsledek nebyl potěšující. V tomto roce by dle maastrichtských kritérií mohlo vstoupit jen Dánsko, Lucembursko a Německo.²⁰ Tento fakt ale zapůsobil na členské státy pozitivně a donutil je k větší snaze, neboť být zakládajícím členem HMU působilo určitou prestiž.

¹⁹ LACINA, L. a kol., *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 2007, str. 232

²⁰ DĚDEK, O., *Historie evropské měnové integrace. Od národních měn k euru*. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 2008, str. 210

První pokus vzniku eurozóny byl neúspěšný a v tom druhém, o kterém se s jistotou vědělo, že nastane, hrálo roli, kolik států se jej zúčastní. V květnu 1998 došlo k hodnocení konvergenčních kritérií a oznámení o zakládajících členech. Jednalo se o jedenáct zemí. Nutno říct, že všechny země splňovaly maastrichtská hospodářská kritéria kromě Řecka, které mělo problém s plněním všech z nich.²¹ V případě ostatních zemí byla problémem neúčast v ERM nebo odmítavé referendum veřejnosti.²²

Tabulka 2: Plnění maastrichtských kritérií členskými zeměmi Evropské unie

		Inflace	Sazby	Deficit	Dluh	ERM	Členství
	Limitní hodnota	2,7	7,8	-3,0	60	ano	
	Belgie	1,4	5,7	-2,1	122,2	ano	Ano
	Dánsko	1,9	6,2	0,7	65,1	ano	Ne
	Finsko	1,3	5,9	-0,9	55,8	ano	Ano
	Francie	1,2	5,5	-3,0	58,0	ano	Ano
	Irsko	1,2	6,2	0,9	66,3	ano	Ano
	Itálie	1,8	6,7	-2,7	121,6	ano	Ano
	Lucembursko	1,4	5,6	1,7	6,7	ano	Ano
	Německo	1,4	5,6	-2,7	61,3	ano	Ano
	Nizozemsko	1,8	5,5	-1,4	72,1	ano	Ano
	Portugalsko	1,8	6,2	-2,5	62,0	ano	Ano
	Rakousko	1,1	5,6	-2,5	66,1	ano	Ano
	Řecko	5,2	9,8	-4,0	108,7	ne	Ne
	Španělsko	1,8	6,3	-2,6	68,8	ano	Ano
	Švédsko	1,9	6,5	-0,8	76,6	ne	Ne
	Velká Británie	1,8	7,0	-1,9	53,4	ne	Ne

Zdroj: ZAVEDENIEURA.CZ, *Historie měnové integrace: Vznik eurozóny* [online], cit. 2013-11-06
Dostupné z http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_vznik_eurozony.html

K poslednímu dni roku 1998 byly pevně a neodvolatelně stanoveny přepočítací koeficienty mezi eurem a národními měnami. Ode dne 1. 1. 1999 byla zavedena

²¹ Řecko vstoupilo do stadia 3 v lednu 2001 a bylo připraveno na společnou měnu. Existují ale spekulace, zda nedošlo k manipulaci s hospodářskými výsledky.

²² FIALA, P., PITROVÁ, M., *Evropská unie*. Brno: Centrum pro Studium demokracie a kultury, 2. vydání, 2009, str. 582

společná evropská měna. Mezi jedenácti zeměmi Evropské unie tedy byla uplatňována stejná měnová politika řízená z jednoho centra.²³

1.3.1. Zavedení společné měny

Od započetí třetího stádia HMU následovalo tříleté přechodné období, během něhož se země připravovaly na společnou měnu v reálném oběhu. Tento postupný přechod byl založený na principu „žádné příkazování, žádné zakazování“. Scénář byl přijat na již zmíněném zasedání v Madridu v roce 1995. Představeny byly celkem tři možnosti přechodu na společnou měnu:²⁴

- Jednorázový přechod na euro (tzv. velký třesk) – Jedná se o nejlevnější způsob přechodu na evropskou měnu, který ale může vyvolat vlnu chaosu, a proto je velmi náročný na koordinaci. Předpokládá se zavedení měny jak hotovostním tak bezhotovostním styku v jednom okamžiku bez nějakého přípravného období.
- Scénář s využitím přechodného období (tzv. madridský scénář) – Tento scénář využívá tříletého přechodného období, během něhož existuje euro jen v bezhotovostní podobě a národní měny lze použít jak v bezhotovostním tak i hotovostním styku. Během této doby si mohou ekonomické subjekty vybrat, v jaké měně chtějí provádět své transakce (princip tzv. žádné příkazování, žádné zakazování). Po uplynutí přípravné fáze začne obíhat společná měna i reálně. Na rozdíl od velkého třesku je tento způsob nákladný pro ekonomické subjekty. Na druhou stranu je výhodný pro spotřebitele, kteří mají dostatek času na seznámení se s novou měnou.
- Jednorázový přechod s využitím fáze přechodného zrušení – Jedná se také o jednotný přechod na euro v hotovostní i bezhotovostní oblasti s tím rozdílem, že národní měna by mohla být ještě používána v určitých oblastech, ale po dobu maximálně jednoho roku.

²³ DĚDEK, O., *Historie evropské měnové integrace. Od národních měn k euru*. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 2008, str. 222

²⁴ ZAVEDENIEURA.CZ, *Euro: Scénáře přijetí eura* [online], cit. 2013-11-13.

Dostupné z http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_scenar_prijeti.html

Dne 1. 1. 2002 proběhla největší směna bankovek a mincí v historii.²⁵ Tehdy bylo euro přijato celkem ve dvanácti zemích Evropské unie. K zemím, které splnily v roce 1998 konvergenční kritéria, přibylo Řecko, jež splněním podmínek vstoupilo do eurozóny 1. 1. 2001.²⁶ Výměna bankovek a mincí je logisticky velmi náročná akce, ale díky připravenosti nedošlo k žádným velkým komplikacím. Občané byli seznamováni s novou měnou prostřednictvím propagační kampaně a dvojím oceňováním výrobků. Výměna oběživa byla dokončena na konci února roku 2002.

Státy, jež usilují o společnou měnu po roce 2002, ji přijímají pomocí scénáře velkého třesku, a to z důvodu již zmíněné finanční náročnosti využitím přechodného období.

Dnes patří mezi členy eurozóny 18 států EU. Jako poslední země přistoupilo Lotyšsko, a to k prvnímu dni roku 2014. Dále se jedná o Estonsko, jež přistoupilo v roce 2011. Dne 1. 1. 2009 se ke společné měně přidalo i Slovensko. O rok dříve přistoupily dvě země, a to Kypr a Malta. V roce 2007 přijalo euro Slovinsko jako první země spadající do východního rozšíření. Kromě členů EU je euro používáno v mnoha jiných zemích. Na základě dohod s Evropskou unií se jedná o Monako, San Marino a Vatikán. Bez formální dohody se euro užívá v Andoře, Černé Hoře a Kosovu.

Euro bylo během 10 let své existence hodnoceno velmi kladně. Stalo se tedy nejen velmi úspěšným projektem, ale i měnou, se kterou chtěly ekonomické subjekty obchodovat. Tabulka 3 ukazuje úspěšnost eura. I když je evropská měna hojně užívaná, i nadále je nejvíce transakcí na mezinárodních trzích prováděno v amerických dolarech.

²⁵ EVROPSKÁ KOMISE, *Jedna měna pro jednu Evropu: Cesta k euru*. Lucemburk: Evropská společnost, 2007, str. 10

²⁶ Tamtéž

Tabulka 3: Srovnání hospodářských ukazatelů eurozóny, EU, USA a Japonska

Klíčové ukazatele (2004)	Eurozóna	EU-25	USA	Japonsko
Počet obyvatel (v milíonech)	311	459	294	127
HDP (v trilionech EUR, vypočten v paritě kupní síly)	7,6	10,3	10,2	3,3
Podíl na světovém HDP (% v PPP)	15,3	21,1	20,9	6,9
Vývoz (*) (zboží a služby jako % HDP)	19,5	12,8	9,8	13,6
Dovoz (*) (zboží a služby jako % HDP)	17,8	12,6	15,1	11,6

(*) Kromě vnitřního obchodu EU.

Zdroj: EVROPSKÁ KOMISE, *Jedna měna pro jednu Evropu: Cesta k euru*. Lucemburk: Evropská společnost, 2007, str. 18

Euroskupina

Ministři členských států eurozóny se spolu s představiteli Evropské komise a Evropské centrální banky pravidelně neformálně setkávají, aby řešili otázky společné měny. Shromáždění se konají od roku 1997, kdy se pořádala pod názvem Euro X rada. Tato setkání mají přispět k prohloubení koordinace hospodářských politik. Členové euroskupiny si volí svého předsedu.²⁷

Euro

V Maastrichtské smlouvě bylo zakotveno, že názvem společné měny bude již existující košová jednotka ECU. Změnu pojmenování iniciovalo Německo, a proto byl v roce 1995 na zasedání Evropské rady v Madridu odsouhlasen název euro.²⁸ Pro euro se užívá označení řeckého písmena epsilon se dvěma vodorovnými čarami (€). Písmeno symbolizuje jednak první písmeno ve slově Evropa a dále poukazuje na antiku jako kolébku evropské civilizace. Vodorovné linie symbolizují stabilitu eura.²⁹ V hotovostním styku se užívají bankovky v hodnotách 500, 200, 100, 50, 20, 10 a 5 euro. Jejich podobu navrhl rakouský výtvarník Robert Kalina a jejich výroba začala ve druhé polovině roku 1999. Mince jsou raženy v hodnotách 1 a 2 eura, dále 50, 20,

²⁷ Od roku 2009, tedy Lisabonskou smlouvou, byl těmto neformálním setkáváním položen právní základ, díky němuž jsou setkání formální.

²⁸ Německo nesouhlasilo s ECU, neboť pro něj symbolizovala slabou měnu, která během svého působení ztratila vůči německé marce asi 40% své hodnoty. Německo proto přišlo s návrhem, že stále budou obíhat národní měny a k jejich názvu se přidá předpona euro (euro-lira, euro-frank).

²⁹ ZAVEDENIEURA.CZ, *Výkladový slovníček: Euro* [online], cit. 2013-11-12. Dostupné z http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/vyklad_slovník.html?PG=E

10, 5, 2 a 1 cent. Společnou stranu euromincí navrhl belgický výtvarník Luc Luycx. Podoba druhé strany mince je v pravomoci členských států.³⁰

1.3.2. ERM II

Spolu se zahájením třetího stádia HMU bylo vytvořeno nové kurzové uspořádání ERM II, které nahradilo dosavadní ERM. Účast v tomto kurzovém uspořádání je dobrovolná a členy se mohou stát i země, jež nejsou součástí měnové unie. Flukuační pásma vůči společné měně byla ponechána na hodnotě $\pm 15\%$ s možností jeho zúžení po dohodě s ECB. Systém paritní mřížky byl přeměněn na hvězdicovitou strukturu, což je soustava vztahů mezi Evropskou centrální bankou a národními centrálními bankami. Byly také ponechány neomezené intervence na okrajích kolísavých pásem, ale každá strana měla možnost tento zákrok odmítnout v případě eventuálního narušení cenové hladiny. V konvergenčních kritériích je zakotvena nutnost alespoň dvouleté účasti v ERM II s nemožností devalvace v případě, že chce daná země přistoupit do eurozóny.

1.3.3. Pakt stability a růstu

S blížícím se datem přijetí společné měny vyjadřovalo Německo nesouhlas a kritiku nedostatečnosti maastrichtských kritérií. Zároveň vyjadřovalo obavy, že by hospodářská nedisciplinovanost členských států mohla ohrozit stabilitu společné měny.³¹ V letech 1996-1997 byl proto vytvořen Pakt o stabilitě a růstu (Stability and Growth Pact), který zajišťoval rozpočtovou ukázněnost především po vstupu do eurozóny.

Dodržováním tohoto paktu se zabývá Evropská komise a Rada. Komise má právo dohlížet a předkládat zprávy Radě a ta má pravomoc rozhodovat. Každý rok státy EU předkládají rozpočtové programy, ve kterých si určují střednědobé cíle a způsoby jejich dosažení, aby deficit nepřekročil 3% HDP (nadměrný deficit). V případě členů eurozóny se jedná o Stabilizační programy a u zemí mimo eurozónu se jedná o Konvergenční programy.³² Pokud nastane situace, kdy by v blízké budoucnosti mohlo být dosaženo nadměrného deficitu, daný stát obdrží tzv. včasné varování. Spolu s ním je mu doručeno i doporučení, jak zamezit tomuto deficitu. V další etapě je se státem

³⁰ DĚDEK, O., *Historie evropské měnové integrace. Od národních měn k euru*. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 2008, str. 231

³¹ FIALA, P., PITROVÁ, M., *Evropská unie*. Brno: Centrum pro Studium demokracie a kultury, 2. vydání, 2009, str. 578

³² CNB.CZ, *O ČNB: ČNB v EU a mezinárodní vztahy*. [online] cit. 2013-11-11
Dostupné z http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/eu_integrace_07.html

zahájena procedura nadměrného deficitu (schodku). Později stát uveřejní okamžitá opatření a ta, která jsou vyhovující, také realizuje. Pokud i poté stát vykazuje nadměrný deficit, mohou mu být Radou uděleny sankce. Jedná se o kauci, která je navracena v případě, že je nadměrný deficit odstraněn do dvou let. Pokuta začíná na 0,2% HDP ale může vyšplhat až na 0,5% HDP.³³

Problém nastal v letech 2002-2004, kdy byl zjištěn nadměrný deficit u Francie a Německa. Na nátlak ministrů financí těchto dvou zemí byly sankce odloženy a státy nebyly potrestány. Došlo tedy k silnému narušení důvěryhodnosti Paktu a z tohoto důvodu došlo v roce 2005 k jeho reformě.³⁴ Zajímavý je přístup Německa, který velmi usiloval o vznik Paktu stability a růstu, aby se předešlo problémům s rozpočtovou nedisciplinovaností. V roce 2002 však dosáhl nejvyššího deficitu veřejných financí. Reforma spočívala ve flexibilnějším pojetí Paktu. Větší roli při stanovení rozpočtové politiky má hrát skutečná výkonnost a potenciál ekonomiky. Poté byly prodlouženy procesní lhůty, které umožňovaly nalézt adekvátní řešení.³⁵ O. Dědek (2013) zmiňuje, že problémem Paktu stability a růstu je nedostatečná ochota národních vlád podřízovat se nastaveným pravidlům v okamžiku, kdy začínala být nepřijemná. Pokud se nezvýší politická odpovědnost na národních úrovních, nebude ani revidovaný Pakt úspěšně fungovat.

1.4. Krize eurozóny

Po deseti letech fungování společné měny došlo k jejímu hodnocení. V těchto letech se euro jevilo jako úspěšný projekt, který navíc zmírnil dopady finanční krize. Orgány EU si však nepřipouštěly problémy a signály, které je varovaly před krizí, jež hluboce zasáhla celou Evropu.

1.4.1. Příčiny a průběh krize

Počátky krize lze sledovat už při zakládání eurozóny. Do měnové unie se totiž zavázaly heterogenní státy s ekonomickými rozdíly, které bylo nutné smazávat postupným doháněním.³⁶ Bylo umožněno vstoupit do projektu státům vyspělejšími, ale i

³³ BALDWIN, R., WYPLOSZ, CH., *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, a. s. 4. vydání, 2013, str. 499

³⁴ Tamtéž, str. 496

³⁵ DĚDEK, O., *Historie evropské měnové integrace: Doba eura*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 1. vydání, 2013, str. 155

³⁶ JANÁČKOVÁ, S., *Krize eurozóny a dluhová krize vyspělého světa*. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 1. vydání, 2010, str. 11

těm zaostalejším. Předpokládaná konvergence ekonomik se nedostavila a rozdíly mezi zeměmi se ještě více prohlubovaly. Jednotná měnová politika a stejné úrokové sazby nemohou přinést pozitivní vývoj v zemích s rozdílnými ekonomikami.

Za krizí eurozóny stojí vysoká zadluženost členských zemí.³⁷ Jedná se především o jižní státy (Řecko, Portugalsko, Itálie, Španělsko), kterým byly poskytovány úvěry s nízkými úrokovými sazbami, a nebylo na ně dostatečně dohlíženo. Země však úvěry nevyužily k vybudování produktivních výrobních kapacit, ale ke větší spotřebě. Velký nárůst úvěrů vedl k rychlému tempu růstu, a tím pádem ke ztrátě konkurenceschopnosti, která rozpoutala růst schodků běžného účtu platební bilance. Zajímavý je ale fakt, který uvádí I. Švihlíková (2010), tedy že nízké úrokové sazby měly pomoci německé ekonomice z problémů.³⁸ I za dalšími problémy stojí Německo. Obávalo se totiž snížení své konkurenceschopnosti v měnové unii, a proto přitlačilo na mzdové náklady. V důsledku toho byla v Německu podvázána domácí poptávka, na což doplatily ostatní státy.³⁹ Dále je třeba podotknout, že za problémy jižních států nestojí pouze levné úvěry. Tyto státy leží na periferii Evropy a nemají ideální ekonomickou strukturu. Navíc jsou zde poměrně nízké daně. Nízké jsou rovněž i vládní příjmy.⁴⁰ Lze tedy vidět, že za všemi problémy nestojí pouze Řecko a za některé skutečnosti je neprávem kritizováno.

Rozdílný vývoj byl v zemích jako je Německo, kde státy vykazovaly pomalejší tempo růstu a nižší inflaci s vyšší konkurenceschopností a přebytky běžného účtu platební bilance, které byly následovně použity jako úvěry pro zadlužené země.⁴¹ Rozdíly mezi jádrem a periferií eurozóny se tedy ještě více rozšiřovaly. Velkému zadlužování nezabránil ani Pakt stability a růstu, který byl vytvořen právě proto, aby k vysokým deficitům nedocházelo. Jak je již napsáno výše, Pakt se stal v roce 2005 flexibilnějším a země přesto jej nedodržovaly.

Dluhy jižních zemí se stále zvětšovaly a největšího zadlužení dosahovalo Řecko. (viz Graf 1) V tomto státě bylo navíc odhaleno, že jeho statistické údaje o rozpočtu byly

³⁷ S. Janáčková (2010) zmiňuje, že jižní země měly problémy se zadlužováním vždy. Eurozóna jim však k tomu velmi pomohla, protože jim poskytovala levné peníze.

³⁸ ŠVIHLÍKOVÁ, I., *Globalizace a krize: Souvislosti a scénáře*. Všeň: Grimmus, 2010, 1. vydání, str. 103

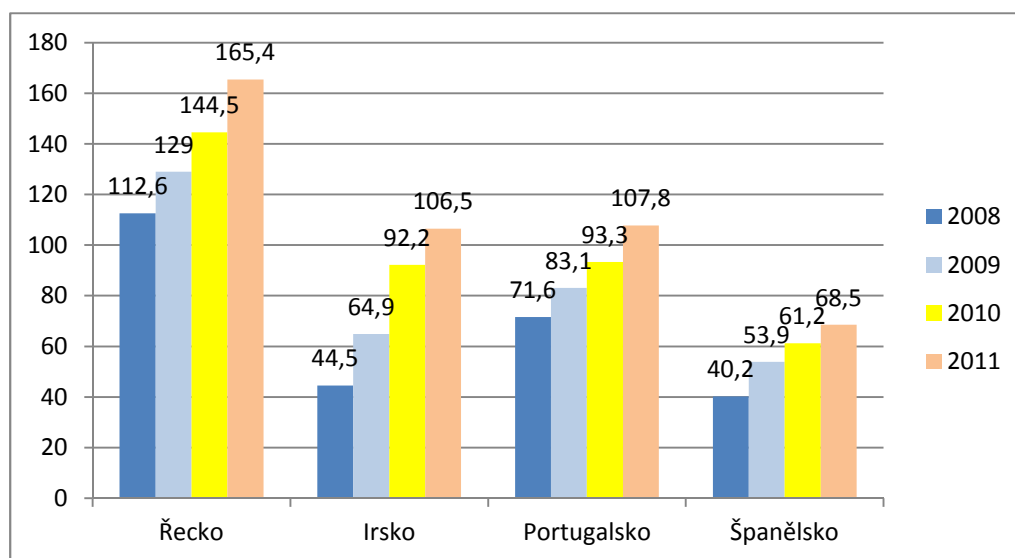
³⁹ Tamtéž, str. 104

⁴⁰ Tamtéž, str. 99

⁴¹ MARSH, D., *Boj o osud nové globální měny*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, 1. vydání, str. 18-19

falšovány. Do krize se dále dostávalo Irsko, jež se potýkalo s problémy v bankovním sektoru. Vysoké dluhy narůstající během hospodářské prosperity se staly nesplacitelné a představovaly velké břemeno pro celou eurozónu. V zemích bylo nutné obnovit konkurenceschopnost, snížit deficity veřejného rozpočtu a refinancovat vládní dluhy.⁴² V normálních podmínkách by pomohla devalvace měny, ale je známo, že pro členy eurozóny se společnou měnu je toto řešení nemožné.

Graf 1: Růst dluhu v letech 2008-2011 (jako % HDP)



Zdroj: www.imf.org

1.4.2. Řešení krize

S řešením krize souvisí porušení jednoho ze základních pravidel eurozóny – tedy že země je sama odpovědná za své dluhy a ostatní státy jí nepomáhají. Došlo k tomu v roce 2010, kdy byl odsouhlasen pomocný balíček Řecku. Na tomto balíčku se podílel Mezinárodní měnový fond (MMF) a Evropská centrální banka. První částka, jež měla jižnímu státu pomoci, byla ve výši 45 mld. dolarů. Bylo ale jasné, že tato částka nebude dostačující. Žádosti na pomoc navíc přicházely z dalších zemí. Po mnoha jednáních MMF a vrcholných evropských politiků (především tehdejší francouzský prezident N. Sarkozy a německá kancléřka A. Merkelová) byla odsouhlasena částka 1000 mld. dolarů na pomoc zemím z periferie eurozóny pod názvem Evropský nástroj finanční

⁴² MARSH, D., *Boj o osud nové globální měny*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, 1. vydání, str. 317

stability (EFSF).⁴³ Vyspělejší země, především Německo, nesouhlasilo s tím, že musí pomáhat zemím, které si žili „nad poměry“ a Slovensko dokonce tuto pomoc odmítlo. Z mnoha států se ozýval nesouhlas s tímto nástrojem, neboť odporoval Maastrichtské smlouvě.

Při zřizování fondu EFSF se vědělo, že bude jen dočasným řešením. Od roku 2013 měl začít fungovat Evropský stabilizační mechanismus (ESM). Vzhledem k tomu, že se dluhová krize prohlubovala a o pomoc požádalo nově Španělsko a Kypr, ESM byl spuštěn už v polovině roku 2012.⁴⁴ Neustálé poskytování úvěrů ale neřeší zadluženost zemí, spíše se dluhy jen zvyšují, zadluženým státům nepomáhají a rozkládají se na ostatní země. Politici si tímto „kupují čas“, neboť se neřeší příčiny krize.⁴⁵

Dalším mechanismem pomoci ECB je nákup státních dluhopisů s cílem snížení výnosů z dluhopisů fiskálně slabých zemí. Jejich nákup začal v roce 2010 a mělo se jednat o několika měsíční akci. Jejich pořizování však pokračovalo až do roku 2012 a za rok se jejich hodnota držená ECB vyšplhala na 71 mld. eur. Opět se jednalo o protiprávní jednání, protože smlouvy zakazovaly intervence na pomoc státům platícím eurem. Evropská centrální banka však tento krok zdůvodnila jako intervenci na trhu a ne jako pomoc státům.⁴⁶

D. Marsch uznává, že jediným mechanismem, který může pomoci periferním zemím ze zadluženosti, je odpuštění jejich dluhů, protože státy nemají finance na splácení úvěrů a neustále se točí v kruhu. Mnoho autorů je názoru, že poskytování úvěrů situaci neřeší. Bylo by nutné provést reformy a změnit podmínky pro vstup do eurozóny. Heterogenita zemí totiž přispívá k rozdílům mezi ekonomikami a jednotná měnová politika tyto problémy nevyřeší.

⁴³ MARSH, D., *Boj o osud nové globální měny*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, 1. vydání, str. 310

⁴⁴ EUROSKOP.CZ, VĚCNĚ O EVROPĚ. *Eurozóna* [online] cit. 2013-12-13
Dostupné z <https://www.euroskop.cz/9026/sekce/koreny-a-prubeh-krize-eurozony/>

⁴⁵ ČNB: SINGER, M., *Krize eurozóny* [online] cit. 2013-12-13

Dostupné z
http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20121026_cife.pdf

⁴⁶ EUROSKOP.CZ, VĚCNĚ O EVROPĚ. *Eurozóna* [online] cit. 2013-12-13
Dostupné z <https://www.euroskop.cz/9026/sekce/koreny-a-prubeh-krize-eurozony/>

Pro jižní státy by mohlo být řešením vytvoření „dvojího eura“, tedy dvourychlostní eurozóny.⁴⁷ Vzhledem k tomu, že eurozóna je tvořena silným a slabým táborem zemí a nelze jejich ekonomickou úroveň sjednotit, je nutné vytvořit systém, který bude odrážet rozdílnou ekonomickou výkonnost. Vznikly by tak dvě různé hodnoty eura – silnější (severní) a slabší (jižní). Periferní země by už nemusely nekonečně dohánět vyspělost zemí jádra eurozóny. Jistě by se jednalo o velmi nákladný krok, který by postihl celou eurozónu, ale řešil by příčiny zadlužení států a důvody krize spočívající v účasti heterogenních států v eurozóně.

⁴⁷ JANÁČKOVÁ, S., JANÁČEK, K., Čtyři možná řešení krize, vítězí ale přerozdělování. In *Euro versus koruna: Dilemata jednotné měny v době dluhové krize*. Ivana Pečinková (ed). 4. rozšíření vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, str. 34

2. Česká republika a konvergenční kritéria

Pro vstup do eurozóny je nutné plnění nominálních (maastrichtských) konvergenčních kritérií. Tyto podmínky jsou pro každou kandidující zemi závazné. Na druhé straně existuje i reálná konvergence, kterou mnozí autoři považují za mnohem významnější než tu nominální. I když se jedná o důležitou záležitost, z hlediska Evropské unie není legislativně vyžadováno její dodržování. Nutno ale říct, že ECB sleduje u kandidátských zemí reálné sblížení hospodářského vývoje. Je možné ji nazvat tedy spíše jakýmsi „informačním“ měřítkem. ČNB každoročně provádí hodnocení plnění jak nominálních, tak i reálných konvergenčních kritérií v dokumentu Ministerstva financí a ČNB s názvem *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou*. Vzhledem k tomu, že je reálná konvergence považována za významnější a není u veřejnosti tolik známá, začne tato kapitola nejprve jejím představením a ve druhé části kapitoly budou představena maastrichtská kritéria.

2.1. Reálná konvergence

Důvodem stanovení reálné konvergence pro kandidátskou zemi je především přiblížení se či dosažení podobného hospodářského vývoje zemí eurozóny. V případě malé sladění by mohly mít ekonomické šoky asymetrický charakter a náklady plynoucí ze ztráty samostatné měnové politiky by dosahovaly vysoké úrovně. Samozřejmě, že ECB vyhodnocuje reálná kritéria, aby přistoupením státu s odlišným hospodářským vývojem nebyla poškozena eurozóna. ČNB každoročně zveřejňuje dokument s názvem *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou*, kde hodnotí míru ekonomické sladění a popisuje přizpůsobovací mechanismy pro vyrovnání se se ztrátou vlastní měnové politiky. Reálná konvergence je vyjadřovaná především sblížením ekonomické úrovně, sblížením cenových hladin a sladěností hospodářských cyklů.⁴⁸ Dále je možné také použít kritéria optimální měnové oblasti.

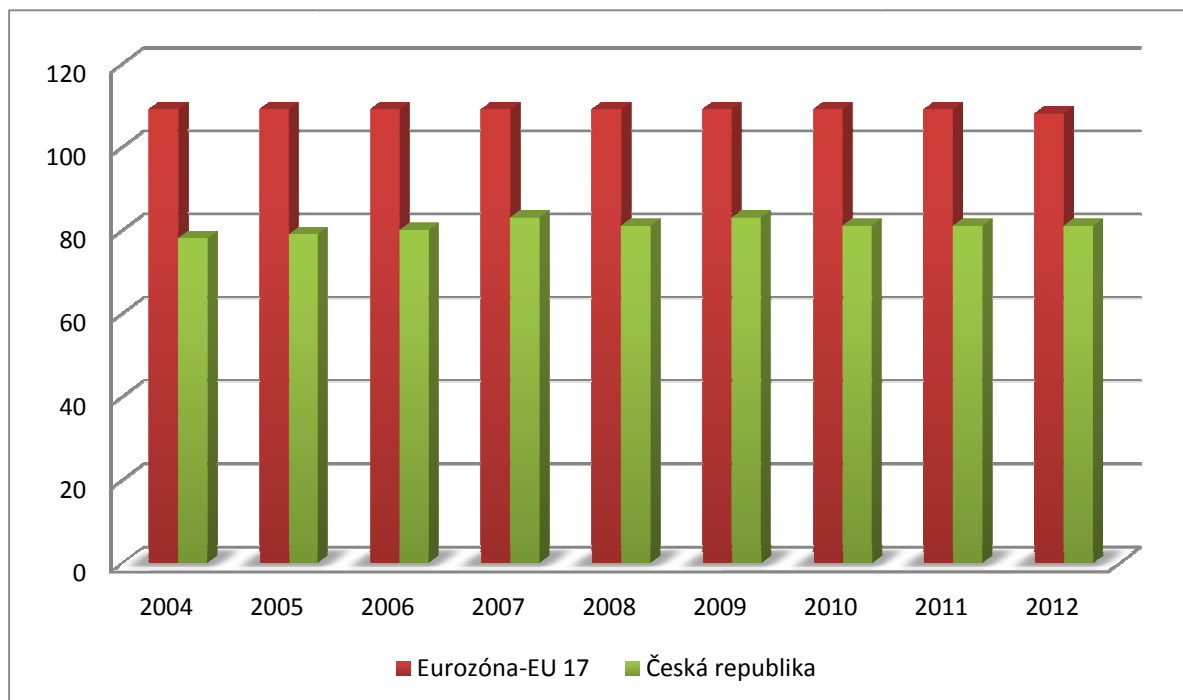
2.1.1. Sblížení ekonomické úrovně

Ekonomická úroveň je vyjadřovaná pomocí ukazatele hrubého domácího produktu (HDP) na jednoho obyvatele přepočteného podle parity kupní síly. Z hlediska

⁴⁸ HELÍSEK, M. a kol., *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, str. 34

ECB je za dostačující považováno dosažení 75% ekonomické úrovně průměru eurozóny.⁴⁹ Její vývoj lze pozorovat v Grafu 2.

Graf 2: Srovnání ekonomické úrovně eurozóny a ČR (v %)



Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Poznámka: Evropská unie představuje 100%.

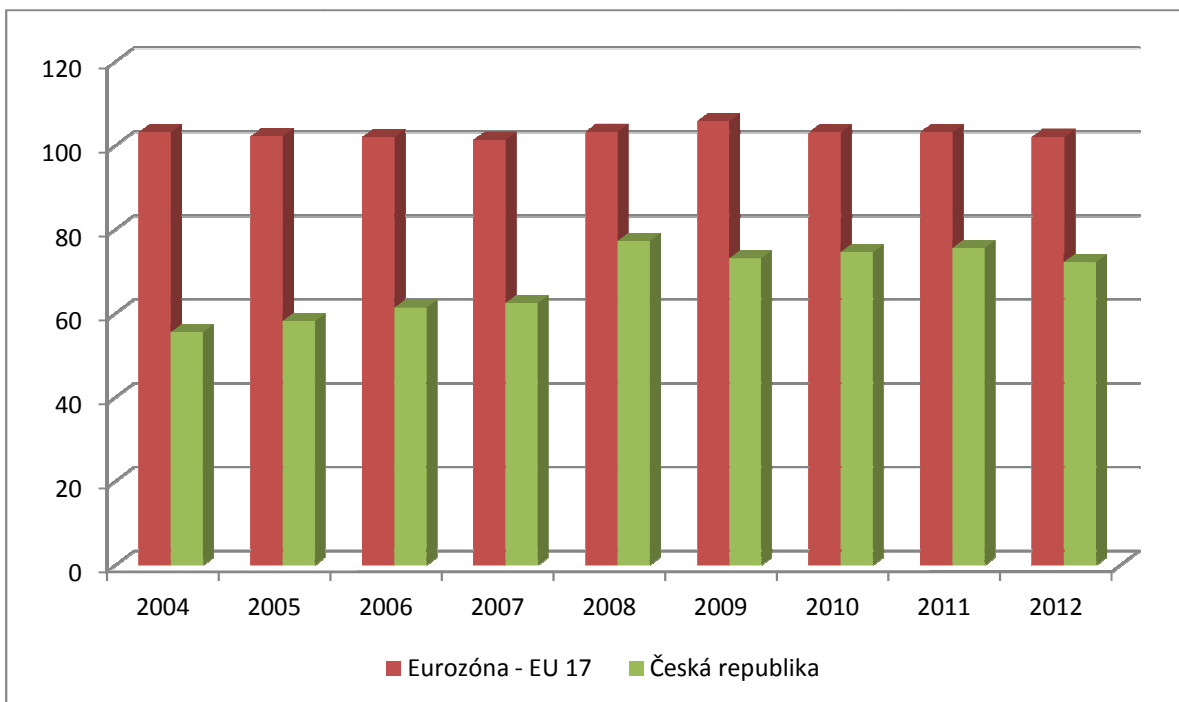
Podle grafu lze vidět, že se ekonomická úroveň České republiky od vstupu do Evropské unie přibližovala eurozóně. Tento růst se projevoval až do roku 2009, kdy naše ekonomická úroveň dosáhla 76% průměrné ekonomické úrovně sedmnácti členů eurozóny. Od roku 2010 ale dochází z důvodu finanční krize ke stagnaci a HDP ČR na obyvatele se drží na třech čtvrtinách průměru eurozóny.

2.1.2. Sbližování cenových hladin

Sledování podobnosti úrovně cenové hladiny kandidátské země a eurozóny je důležité z hlediska inflace. V případě velkých cenových rozdílů dojde po přijetí společné měny k jejich vyrovnávání, a to vysokou inflací. Vyhodnocování se děje porovnáváním cenových hladin kandidátské země s průměrem cenových hladin v zemích eurozóny. O vývoji cenové hladiny České republiky vzhledem k eurozóně pojednává Graf 3.

⁴⁹ SMRČKOVÁ, G., VLČEK, I., CVENGROČ, F., *Reálná konvergence-souvislosti a příčiny*. Praha: Ministerstvo financí, 2008, str. 12

Graf 3: Komparativní cenové hladiny eurozóny a ČR (v %)⁵⁰



Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Poznámka: Evropská unie představuje 100%.

Z grafu je patrné, že cenová hladina České republiky se od roku 2004 přibližovala cenové hladině eurozóny. Největší sblížení bylo znatelné v roce 2008, kdy bylo dosaženo necelých 75% úrovně eurozóny. V dalším roce ale došlo k poklesu a následné stagnaci. V posledních letech se tedy naše cenová hladina zastavila na 70% průměrné cenové hladiny zemí eurozóny.

2.1.3. Sladěnost hospodářských cyklů

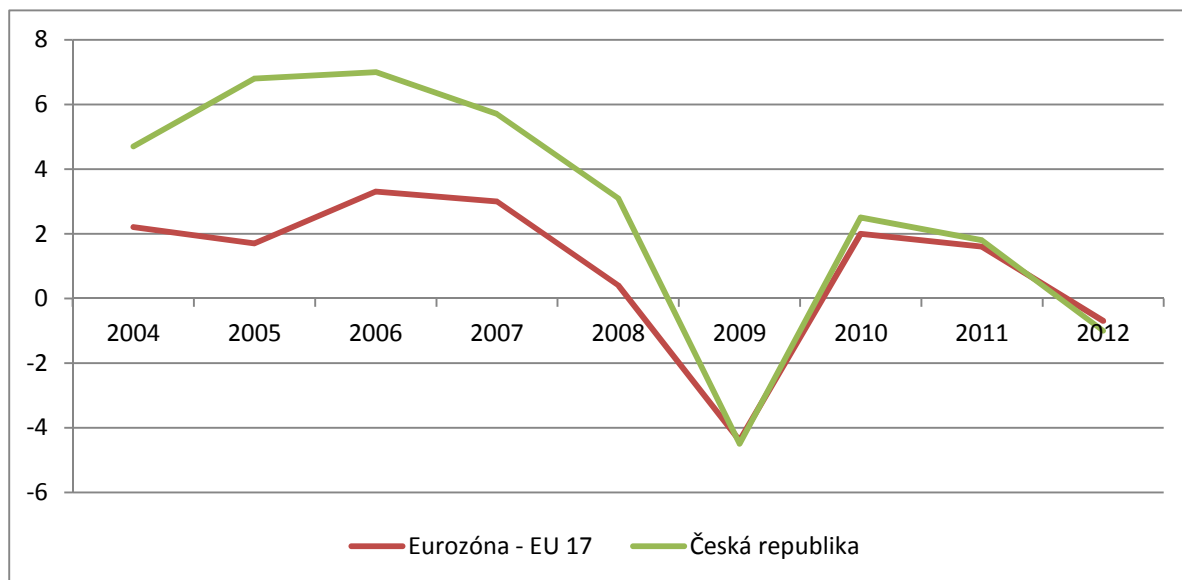
Důvodem porovnávání ekonomické aktivity (vývoj HDP) je předpoklad, že podobná ekonomická úroveň a její struktura nepovede ke vzniku asymetrických ekonomických šoků.⁵¹ Sladěnost hospodářských cyklů se vyhodnocuje pomocí růstu HDP a jeho vývoj od roku 2004 je zobrazen v Grafu 4. Je možné pozorovat podobný vývoj HDP eurozóny a ČR, a to především kvůli působení „...společných mimořádných

⁵⁰ Jedná se o komparativní cenové hladiny konečné spotřeby soukromých domácností včetně nepřímých daní. Komparativní cenové hladiny jsou poměrem mezi paritami kupní síly a devizovými kurzy země.

⁵¹ Asymetrický ekonomický šok je definován R. Mundellem jako výkyv v ekonomice, který má rozdílné důsledky na různé země se společnou měnou.

šoků v podobě globální hospodářské krize, následného dočasného zotavení ekonomické aktivity a posléze reálných ekonomických dopadů dluhové krize v eurozóně.“⁵²

Graf 4: Růst HDP eurozóny a České republiky (v %)



Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Výraznou roli při vzniku asymetrického šoku hraje i strukturální podobnost ekonomické aktivity. Čím je struktura podobnější, tím je možnost výskytu asymetrického šoku nižší. V případě České republiky je ale vysoký podíl průmyslu, a to především automobilového průmyslu, a nižší podíl služeb. V roce 2011 navíc byla struktura české ekonomiky nejméně podobná průměru eurozóny.⁵³ To zvyšuje riziko výskytu již zmíněných asymetrických šoků.

Po srovnání tří hlavních ukazatelů reálné konvergence je zjevné, že česká ekonomika není plně sjednocena s eurozónou. V případě ekonomické úrovně je požadována hranice splněna, ale velmi těsně. Cenová hladina docela zaostává za evropskou úrovní. Pouze v případě vývoje HDP vykazujeme vysokou sladěnost. Problém však zůstává ve složení ekonomiky, která je v našem případě zaměřena z větší

⁵² MFČR: *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou 2013*. [online] cit. 2014-01-10, str. 16
Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/monitoring/maastrichtska-kriteriia-sladenost-cr/2013/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-15684>

⁵³ ČNB: *Analýzy stupně ekonomické sladěnosti české republiky s eurozónou 2012*. [online] cit. 2014-01-10, str. 40
Dostupné z http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/analyzy_sladenosti_2012.pdf

části na průmysl. Tento fakt zvyšuje riziko vzniku asymetrických šoků, pokud přijmeme společnou měnu.

ČNB ve svém dokumentu dále popisuje tzv. přizpůsobovací mechanismy, jež mají pomoci vyrovnat se se ztrátou vlastní měnové politiky. Tyto mechanismy vychází z Teorie optimálních měnových oblastí a patří mezi ně například pružnost trhu práce nebo flexibilita mezd.

2.1.4. Teorie optimálních měnových oblastí

Především odpůrci eurozóny a kritici maastrichtských kritérií se opírají o poznatky Teorie optimálních měnových oblastí (Theory of Optimal Currency Areas – OCA), jejíž základy byly konstruovány již v 60. letech 20. století, ale i v dnešní době je docela rozšířená. Postaral se o ně ekonom Robert Mundell, pozdější nositel Nobelovy ceny za ekonomii. Optimální měnová oblast je definována jako uskupení zemí, kdy náklady ze členství v této oblasti jsou převyšovány přínosy.⁵⁴ Poznatky této teorie jsou rovněž využívány pro vyhodnocování nákladů a přínosů ze členství v eurozóně.

Kritéria OCA

Vzhledem k tomu, že se teorie OCA opírá o reálné veličiny, lze její kritéria zařadit do reálné konvergence a členské země k nim mohou přihlížet při rozhodování o vstupu do eurozóny. Důvodem jejich stanovení je minimalizace možnosti výskytu asymetrických šoků, nebo způsob, jak se s nimi vypořádat. Nevýhodou těchto kritérií je však nemožnost učinit jasný závěr. Nejsou totiž stanoveny žádné konkrétní hodnoty, podle kterých by bylo možné srovnávat.

Zakladatel teorie řeší především problém, jak se vyrovnat s asymetrickým šokem, který zasáhne země měnové unie, v nichž je zafixován kurz a řídí se společnou měnovou politikou. V tomto případě je nutné disponovat vyrovnávacími mechanismy, z nichž nejdůležitější je mobilita pracovní síly.⁵⁵ Pokud totiž dojde k asymetrickému šoku, je nutné, aby lidé byli ochotni přemísťovat se za prací v rámci zemí měnové unie, čímž nemusí postižená země vynakládat vysoké zdroje na problém s nezaměstnaností. Je zjevné, že eurozóna tuto první podmínku optimální měnové oblasti neplní. Dochází k postupnému odstraňování překážek pohybu pracovníků, ale z důvodů historických,

⁵⁴ LACINA, L. a kol., *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 2007, str. 3

⁵⁵ HELÍSEK, M. a kol., *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, str. 45

kulturních, jazykových či finančních je mobilita pracovní síly malá. Mezi další mechanismy, které pomáhají vyrovnat se s asymetrickým šokem, patří flexibilita mezd, mobilita kapitálu a sjednocení finančních trhů.⁵⁶

Druhé kritérium optimální měnové oblasti se zaměřuje na minimalizaci výskytu asymetrických šoků v měnové unii. Jeho autorem je P. Kenen a obsahem je nutnost zemí vykazovat podobnou diverzifikovanou výrobní základnou.⁵⁷ V případě, že se ekonomiky členských států budou zaměřovat pouze na výrobu minima produktů a jejich produkce nebude rozčleněná, zvyšuje se riziko výskytu asymetrického šoku. Je možné říci, že eurozóna toto kritérium v podstatě plní.

R. McKinnon vyvinul třetí ekonomické kritérium OCA a klade důraz na otevřenosti ekonomik. Úzké obchodování působí na sblížování cen v jednotlivých zemích a snižuje jejich závislost na změnách měnového kurzu.⁵⁸ I tento předpoklad je zaměřen na minimalizaci rizika výskytu asymetrického šoku a je plněn eurozónou. V rámci evropské měnové unie totiž státy spolu úzce obchodují.

Kromě těchto hlavních podmínek byly stanoveny i další. Týkají se například fiskálních transferů, jež by měly pomoci státům zasaženým asymetrickým šokem k lepšímu hospodářskému vývoji. Fiskální transfery jsou v eurozóně využívány, neboť vyspělejší země pomáhají problémovým státům a financují jejich dluhy. V dnešní době jsou to právě fiskální transfery, které pomáhají státům vyrovnávat ekonomické rozdíly. Pomocí fondů EFSF či EMS je pomáháno jak jižním zadluženým zemím, tak i zemím, které se potřebují přiblížit úrovni eurozóny. Díky těmto transferům i ČR rozvíjí různé oblasti a snaží se přiblížit vyspělým zemím eurozóny.

Neekonomická kritéria dále kladou důraz na jednotné priority a soudržnost členských zemí. Tyto podmínky už eurozóna spíše neplní, i když je těžké to posoudit. Závěrem lze tedy konstatovat, že eurozóna většinu kritérií OCA neplní, a proto není ani

⁵⁶ LACINA, L. a kol., *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 2007, str. 5, 9, 16

⁵⁷ BALDWIN, R., WYPLOSZ, CH., *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, a. s. 4. vydání, 2013, str. 431

⁵⁸ Tamtéž

optimální měnovou oblastí. Pozdější přístup k teorii OCA ale přichází s myšlenkou, že samotné členství v měnové unii pomáhá utvářet podmínky optimální měnové unie.⁵⁹

Plnění kritérií OCA Českou republikou

Je v zájmu České republiky přihlížet na kritéria OCA při rozhodování o vstupu do eurozóny, a to z důvodu minimalizace rizika vzniku asymetrických šoků. Vzhledem k nedefinovaným hraničním kritériím, nelze jednoznačně a s určitostí říci, zda je ČR splňuje a přijetí eura by pro ni neznamenal větší problém.

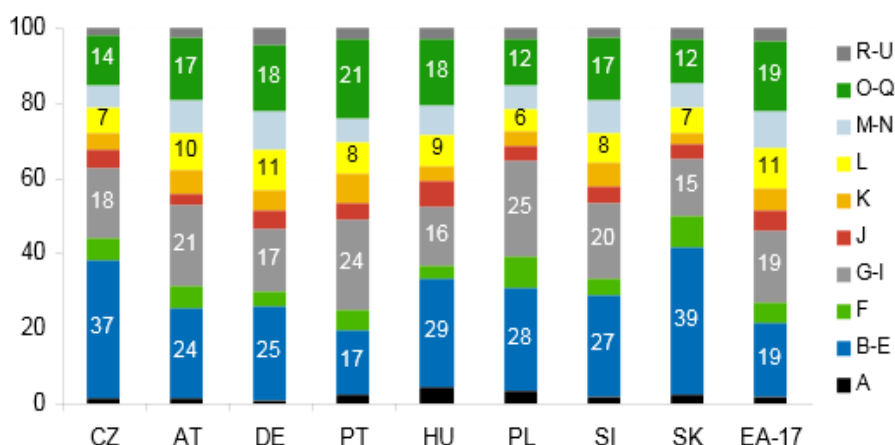
Změna zaměstnání tvoří minimální podíl v celkovém výčtu důvodů pohybu obyvatel v rámci ČR. Konkrétně v roce 2004 se jednalo pouze o 2,5%.⁶⁰ U vzdělaných jedinců dochází ke stěhování především do vyspělých měst. Obyvatelé nejsou ochotni se stěhovat do jiných regionů, opustit svou rodinu a domov, příčinou jsou vysoké transakční náklady. Výjimku tvoří vysocí manažeři, u kterých se předpokládá pracovní mobilita.

Kritérium diverzifikace výroby lze těžko posoudit. Český produkt je diverzifikovaný, zasahuje do mnoha oblastí. Průmysl, převážně ten automobilový, tvoří ale více než třetinu celkového HDP ČR, což je oproti ostatním zemím eurozóny poměrně velká část, jak lze vidět v Grafu 5. Pro naši ekonomiku by bylo dobré začít se zabývat i méně rozvinutými oblastmi, a to z důvodu minimalizování následků v případě špatného hospodářského vývoje v průmyslovém odvětví.

⁵⁹ ZAVEDENIEURA.CZ, *Výkladový slovníček: Optimální měnová oblast* [online], cit. 2014-01-20 Dostupné z <http://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnicek#tab-slovník-pojmu-o>

⁶⁰ ČSÚ: *Vnitřní stěhování v ČR 1991-2004*. [online] cit. 2014-01-21, str. 10 Dostupné z [http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/5A003110D9/\\$File/402905a1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/5A003110D9/$File/402905a1.pdf)

Graf 5: Podíly ekonomických odvětví na HDP v roce 2011 (v %)



Poznámka: Jednotlivá odvětví jsou členěna podle klasifikace NACE Rev2: A – zemědělství, lesnictví a rybářství, B-E – průmysl (vyjma stavebnictví), F – stavebnictví, G-I velkoobchod a maloobchod, doprava, ubytování, stravování a pohostinství, J – informační a komunikační činnosti, K – peněžnictví a pojišťovnictví, L – činnosti v oblasti nemovitosti, M-N – profesní, vědecké a technické činnosti; administrativní a podpůrné činnosti, O-Q – veřejná správa a obrana; vzdělávání; zdravotní a sociální péče; R-U – kulturní, zábavní a rekreační činnosti; ostatní činnosti; činnosti exterritoriálních organizací a orgánů.

Zdroj: Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou 2012

Česká ekonomika je charakterizována jako vysoce otevřená ekonomika, proto jedině u tohoto kritéria lze s jistotou konstatovat, že její ČR plní. Český export převyšuje import a podíl vývozu České republiky do zemí eurozóny na celkovém vývozu činil v roce 2012 64%.⁶¹

Při hodnocení plnění tří hlavních kritérií OCA lze konstatovat, že Česká republika s jistotou plní jen jedno z nich, a to podmínku otevřenosti ekonomiky. Kritérium diverzifikace produktu je plněno, ale ne s určitostí. Vzhledem k vysokému podílu průmyslu v české ekonomice, by mohl mít případný ekonomický šok asymetrický charakter. Ještě větší problém nastává u kritéria mobility pracovní síly, které není zcela jistě plněno. Tato podmínka však činí problém nejen České republice, ale i celé eurozóně. Pokud dojde k předčasnému přijetí eura, lze předpokládat, že náklady související s přijetím budou vyšší než přínosy.

2.2. Nominální konvergence

Konvergenční neboli maastrichtská kritéria byla stanovena pro státy usilující o přijetí společné měny. Jejich plnění je důležité jak pro kandidátské země, tak pro eurozónu. Pokud by nebyly státy dostatečně připraveny na euro, poškodilo by to jak je,

⁶¹ ČNB: *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou 2012*. [online] cit. 2014-01-22, str. 44 Dostupné z http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/analyzy_sladenosti_2012.pdf

tak i eurozónu. V eurozóně by bylo narušeno „stabilní ekonomické prostředí“,⁶² státy by pak musely dohánět úroveň eurozóny. Ministerstvo financí České republiky předkládá *Konvergenční program* Evropské unii, který obsahuje střednědobé plány a analýzy veřejných financí, hospodářských politik a hospodaření vládního sektoru.⁶³ Programy se zpracovávají v minimálně tříletém časovém horizontu, jsou ale pravidelně aktualizovány. Poslední aktualizace Konvergenčního programu ČR je na období 2013-2016. Hodnocení programu ECB a Evropské komise je obsaženo v *Konvergenční zprávě*. Poté je to Ministerstvo financí a ČNB, jež na konci každého roku vyhodnocují plnění maastrichtských kritérií v již zmíněném dokumentu *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou*. (Konvergenční kritéria jsou popsána v kapitole 1.2.2.)

2.2.1. Kritérium cenové stability

Je požadováno, aby míra inflace ČR nepřesáhla o více než 1,5 procentního bodu průměr tří nejnižších inflací v eurozóně. Inflace je měřena pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP).

Tabulka 4: Vyhodnocení kritéria cenové stability (v %)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Průměr tří zemí	0,7	1	1,9	1,3	2,6	0,0	0,9	1,6	1,6	0,8
Kritérium	2,2	2,5	2,9	2,8	4,1	1,5	2,4	3,1	3,1	2,3
ČR	2,6	1,6	2,1	3	6,3	0,6	1,2	2,1	3,5	1,4

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění 2007-2013, Eurostat

Po prostudování tabulky nelze jednoznačně říci, že by cenové kritérium nečinilo ČR žádný problém. Od vstupu do EU toto kritérium nebylo plněno hned čtyřikrát. Důvodem překročení stanovené hranice v roce 2007 byl prudký nárůst světových cen potravin a ropy. V následujícím roce bylo příčinou růst energetických surovin, zvýšení snížené sazby daně z přidané hodnoty (DPH) z 5 na 9% a zavedení poplatků ve zdravotnictví.⁶⁴ V letech 2009-2011 bylo kritérium úspěšně plněno. Zvrat nastal v roce

⁶² LACINA, L. a kol., *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 2007, str. 226

⁶³ HELÍSEK, M. a kol., *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, str. 26

⁶⁴ MFČR: *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2010*. [online] cit. 2014-01-13, str. 9

2012, kdy došlo ke zvýšení nižší sazby DPH na 14% a dalšímu velkému nárůstu cen potravin a ropy. Pro následující období má ČNB optimistické vyhlídky. V letech 2014-2016 předpokládá ze strany ČR plnění kritéria cenové stability za předpokladu, že nedojde k jiným než plánovaným změnám administrativního opatření.⁶⁵ Míra inflace by se tedy měla pohybovat okolo inflačního cíle ČNB, tedy 2%.

2.2.2. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Pro splnění tohoto kritéria je nutné, aby průměrná dlouhodobá úroková sazba České republiky nepřekročila o více než 2 procentní body úrokovou sazbu tří zemí eurozóny, jež vykazují nejlepší výsledky v oblasti cenové stability. Dlouhodobé úrokové sazby jsou zjišťovány na základě dlouhodobých dluhopisů vydávaných daným státem.

Tabulka 5: Vyhodnocení kritéria dlouhodobých úrokových sazeb (v%)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Průměr tří zemí (s nejlepšími výsledky v oblasti cenové stability)	4,3	3,4	4,2	4,4	4,2	3,9	4	3,3	3,1	2,2
Kritérium	6,3	5,4	6,2	6,4	6,2	5,9	6	5,3	5,1	4,2
ČR	4,8	3,5	3,8	4,3	4,6	4,8	4,2	3,7	2,8	2,2

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění 2007-2013

Na rozdíl od kritéria cenové stability je podmínka dlouhodobých úrokových sazeb Českou republikou dlouhodobě splňována. Od roku 2010 je možné pozorovat jejich klesající tendenci. I pro následující období je předpokládáno plnění kritéria.

Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/monitoring/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2010/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-1081>

⁶⁵ MFČR: *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2013*. [online] cit. 2014-01-13, str. 9

Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/monitoring/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2013/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-15684>

K tomu je ale nutná důvěra finančních trhů ve střednědobou konsolidaci a dlouhodobou udržitelnost českých veřejných financí.⁶⁶

2.2.3. Kritérium stavu veřejných financí

Kritérium o veřejných financích má dvě části a obě musí být splněny. V případě České republiky je plněna pouze jedna část.

Kritérium vládního deficitu

Je vyžadováno, aby schodek (deficit) veřejných financí nepřekročil 3% HDP. Právě tato část kritéria činí ČR dlouhodobý problém. Z hlediska maastrichtských kritérií je tato podmínka nejproblémovější.

Tabulka 6: Saldo sektoru vládních institucí (v % HDP)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kritérium	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
ČR	-3	-3,5	-2,9	-0,7	-2,7	-5,8	-4,7	-3,2	-4,4	2,1

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění 2007-2013

V tabulce lze vidět, že ČR opravdu neplní kritérium vládního deficitu, markantní je to především od roku 2009. Tento rok přinesl navýšení vládního deficitu především z důvodu špatného hospodářského vývoje. V následujících letech je možné vidět snižování schodku veřejných financí díky konsolidačnímu programu až do roku 2012, kdy došlo k jeho opětovnému navýšení. Důvodem byly jednorázové nepříznivé vlivy, především se jednalo o vyrovnání s církvi.⁶⁷ Z výsledků roku 2013 je ale patrné, že ČR se opět vrátila pod limitní hodnotu tří procent. Stejně optimistický je i výhled na léta 2014-2016, kdy je očekáváno plnění tohoto kritéria s hodnotami deficitu veřejného rozpočtu těsně pod třemi procenty HDP.⁶⁸

⁶⁶ MFČR: *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2013*. [online] cit. 2014-01-13, str. 9
Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/monitoring/maastrichtska-kriteriia-a-sladenost-cr/2013/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-15684>

⁶⁷ MFČR: *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2013*. [online] cit. 2014-01-13, str. 9
Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/monitoring/maastrichtska-kriteriia-a-sladenost-cr/2013/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-15684>

⁶⁸ MFČR: *Konvergenční program 2013*. [online] cit. 2014-01-14, str. 13
Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/prognozy/konvergenčni-program>

V případě, že schodek veřejných financí překračuje stanovenou hodnotu 3% HDP, je se státem zahájena procedura o nadměrném schodku (Blíže kapitola 1.3.3 Pakt stability a růstu). V případě České republiky byla tato procedura započata již dvakrát. Nejprve tomu bylo po vstupu ČR do EU v roce 2004 a k zastavení došlo o čtyři roky později. Z důvodu zpomalení růstu HDP a následnému vysokému rozpočtovému schodku, byla v prosinci 2009 procedura nadměrného deficitu s ČR opět zahájena s doporučením snížit saldo sektoru vládních institucí pod úroveň 3% HDP do roku 2013.⁶⁹

Kritérium vládního dluhu

Toto maastrichtské kritérium vyžaduje, aby poměr dluhu sektoru vládních institucí k HDP nepřekročil 60%.

Tabulka 7: Dluh sektoru vládních institucí (v % HDP)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kritérium	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
ČR	30,4	30,2	30,2	29	30	35,3	38,4	41,4	46,2	47

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění 2007-2013

Vládní dluh dlouhodobě nepřekračuje stanovenou limitní hodnotu 60% HDP. Po vstupu do EU se jeho úroveň zastavila okolo 30%. Od roku 2008 je ale možné vidět jeho rychlý nárůst, a to především z důvodu vysokého schodku veřejných financí. Další příčinou je stárnutí obyvatelstva a zvyšující se počet starých lidí, neboť financování důchodového systému je dlouhodobě neudržitelné. I když byla zavedena různá opatření, je nutné provádět další reformy, a to jak v penzijním systému, tak i ve zdravotnictví. Předpokládá se totiž, že vládní dluh i nadále poroste a jeho úroveň se může v roce 2016 vyšplhat až na 51,9% HDP.⁷⁰

2.2.4. Kritérium stability měnového kurzu

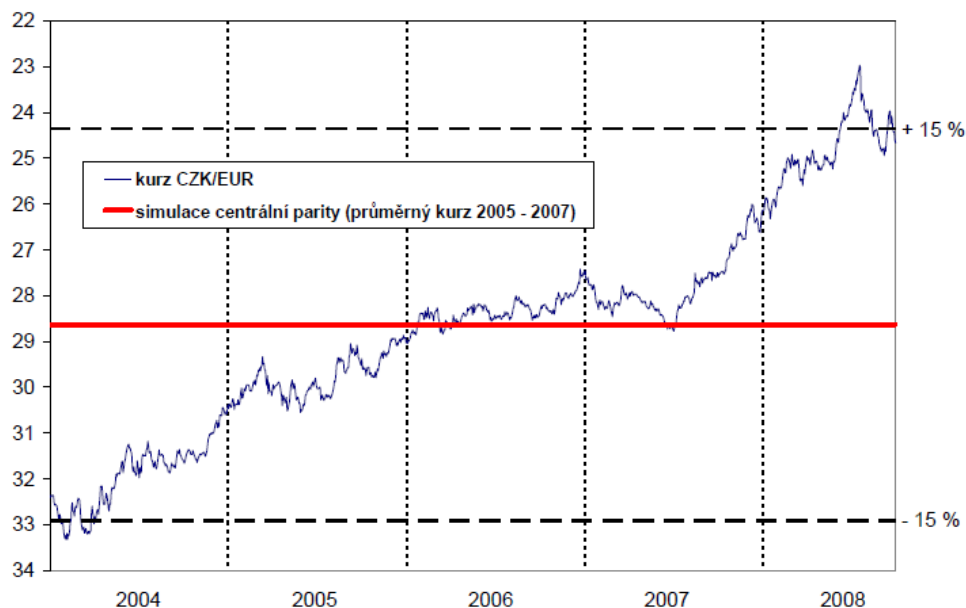
Je vyžadována minimálně dvouletá účast v kurzovém mechanismu ERM II, během níž nesmí dojít k devalvaci měny vůči jiné měně členského státu. Vzhledem k tomu, že ČR zatím nevstoupila do mechanismu směnných kurzů, není kritérium

⁶⁹ ZAVEDENIEURA.CZ, *Výkladový slovníček: Procedura při nadměrném schodku* [online], cit. 2014-01-15. Dostupné z <http://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnicek#tab-slovník-pojmu-p>

⁷⁰ MFČR: *Konvergenční program 2013*. [online] cit. 2014-01-15, str. 17 Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/prognozy/konvergenčni-program>

formálně plněno. Je možné se ale podívat, zda by bylo dodrženo flukтуаční pásmo $\pm 15\%$ vůči euru, i když ČR zatím není členem ERM II.

Graf 6: Nominální kurz CZK/EUR 2004-2008



Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění 2008

Graf 7: Nominální kurz CZK/EUR 2009-2013



Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění 2013

Na základě uvedených grafů je možné konstatovat, že česká koruna od roku 2004 posilovala, což vyvrcholilo v roce 2008. Z důvodu finanční krize došlo k oslabení

kurzu v letech 2008-2009 o 23%.⁷¹ Kurz se po většinu času pohyboval ve stanoveném flukтуаčním pásmu. Stejně tomu bylo i v následujících letech, kdy docházelo k opětovnému, ale pomalejšímu posilování kurzu koruny vůči euru. Od roku 2011 se kurz pohybuje v blízkosti hypotetické centrální parity. Flukтуаční pásmo nebylo překročeno ani při intervencích ČNB z listopadu 2013, kdy se centrální banka rozhodla z důvodu hrozící deflace ukončit posilování koruny a udržovat kurz okolo 27 Kč za euro svými intervencemi na devizovém trhu, jak dlouho to bude potřeba.⁷²

ČNB doporučuje vstup do ERM II až v době, kdy bude dostatečná sladěnost české ekonomiky s eurozónou, a budou splněny a vytvořeny podmínky pro přijetí společné měny. Předpokládá se jen nutná délka účasti v ERM II, tedy 2 roky. Pokud tedy ČR vstoupí do mechanismu směnných kurzů, dojde v nejbližší době k přijetí eura. Vstup musí být dobře naplánován a měl by probíhat za „...*podmínek stabilní situace v tuzemské ekonomice, stability světových finančních trhů i příhodných investičních nálad vůči České republice i celému středoevropskému regionu.*“ (ČNB, 2003)⁷³

Po představení a shrnutí všech maastrichtských konvergenčních kritérií je možné konstatovat, že Česká republika v minulosti měla problém s jejich plněním. Mezi problematické patří kritérium cenové stability a kritérium stavu veřejných financí. Zvrat nastal především v roce 2009, kdy z důvodu nepříznivého ekonomického vývoje došlo k nárůstu deficitu veřejných financí. ČNB ale předpokládá, že v horizontu let 2014-2016 budou všechna kritéria plněna. Je nutné však věnovat větší pozornost podmínce o vládním dluhu, který prudce roste a v případě neuskutečnění nutných reforem se jeho výše může vyšplhat až ke hraničním hodnotám.

⁷¹ MFČR: *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou 2012.* [online] cit. 2014-01-16, str. 12
Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/monitoring/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2012/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-10364>

⁷² ČNB: *Důvody a přínosy oslabení koruny.* [online] cit. 2014-01-16
Dostupné z http://www.cnb.cz/cs/faq/duvody_a_prinosy_oslabeni_koruny.html

⁷³ MFČR: *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou 2013.* [online] cit. 2014-01-16, str. 13
Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/monitoring/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2013/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-15684>

3. Souvislosti přijetí eura v České republice

Česká republika stojí před debatami, kdy přijmout evropskou měnu. K tomuto rozhodnutí je nutné plnit stanovené podmínky, tedy maastrichtská konvergenční kritéria. V rámci země je dobré sledovat také reálnou konvergenci. Z předchozí kapitoly je zřejmé, že České republice činí dlouhodobý problém plnění jak nominální tak reálné konvergence. I z tohoto důvodu je nutné rovněž sledovat, zda je euro pro český stát výhodné. Nebude nás vstup do eurozóny stát více, než budou činit jeho přínosy? K odpovědím na tyto otázky může pomoci například Teorie optimálních měnových oblastí, z níž lze analyzovat náklady a přínosy měnové unie. I sama Evropská unie vydala v roce 1990 studii s názvem Jeden trh, jedna měna, která může pomoci státům analyzovat přínosy a náklady vyplývající ze vstupu do eurozóny.

3.1. Přínosy společné měny

Přijetím společné evropské měny dojde prvotně k završení měnové integrace. Další přínosy plynoucí z přijetí eura lze rozdělit podle různých hledisek. Je možné se inspirovat již zmíněnou studií Jeden trh, jedna měna a rozdělit je z hlediska makroekonomického a mikroekonomického. Dále lze použít dělení B. Plchové, J. Abraháma a M. Helíska z knihy Česká republika a EU – Ekonomika-Měna. Hospodářská politika odlišuje přínosy na přímé a nepřímé. Ty přímé jsou bezprostředně vyvolány zavedením společné měny, jinak by nenastaly. Projevují se okamžitě se zavedením měny nebo krátce před jejím zavedením. Nepřímé přínosy působí zprostředkovaně pomocí přímých přínosů a projevují se ve střednědobém až dlouhodobém horizontu po zavedení eura.

Tabulka 8: Klasifikace přínosů zavedení eura v případě ČR

Přímé přínosy	Nepřímé přínosy
Pokles transakčních nákladů	Růst zahraničního obchodu
Snížení kurzového rizika v zahraničním obchodě	Zesílení přílivu přímých zahraničních investic
Zastavení aprece a volatility kurzu CZK	Růst investic
Pokles úrokových sazeb	Růst HDP
Transparentnost cen	
Snížení rizika měnové krize	

Zdroj: PLCHOVÁ, B., ABRHÁM, J., HELÍSEK, M., *Česká republika a EU:Ekonomika-Měna. Hospodářská politika*. Praha: Agentura KRIGL, 1. vydání, 2010

3.1.1. Přímé přínosy

Prvním viditelným a velkým přínosem je eliminace transakčních nákladů týkajících se směny jedné měny za druhou. Vznikne tak úspora na poplatcích za směnu měny. Dotkne se to jak běžných spotřebitelů, tak i firem a podnikatelů, neboť více než dvě třetiny vývozu míří do eurozóny a manipulace s jednou měnou bude méně nákladná. Výhodu budou mít samozřejmě také firmy sídlící ve více státech, které tak budou moci vést účetnictví v jedné měně.

Druhým přínosem je zánik kurzového rizika vůči euru, který se dotkne především podnikatelů a investorů. Sníží se totiž nejistota investorů, a to díky minimalizaci rizika měnových turbulencí.⁷⁴ Jedná se o trvalý přínos, neboť proti kurzovému riziku se musí podniky různě zajišťovat, čímž se jim zvyšují transakční náklady.

Jak spotřebitelů, tak i podnikatelů se pozitivně dotkne snížení úrokových sazeb. Podnikatelé budou mít snadnější přístup ke kapitálu, a tudíž je možné očekávat zvýšení investic v ČR. Toto zvýšení se dá předpokládat ale až ve střednědobém horizontu po zavedení eura.

⁷⁴ ČNB: *Strategie přistoupení České republiky k eurozóně*. [online] cit. 2014-01-22, str. 3
Dostupné z
http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategie_dokumenty/download/strategie_pristupu_cr_k_eu.pdf

Zvláště spotřebitelé, kteří často cestují do zemí eurozóny a uskutečňují nákupy v měně euro, ocení výhodu snadnějšího porovnání cen. Nebude nutné sledovat směnný kurz a přepočítávat skutečnou cenu u stejných výrobků. Dojde k větší cenové transparentnosti. Předpokládá se, že spotřebitelé se budou více zajímat o ceny zboží, čímž by mělo dojít k ovlivnění cenové konkurence v zemích eurozóny a následného sblížení cen u srovnatelného zboží.⁷⁵

Dalším přínosem je skutečnost, že zavedením společné měny v Evropě vymizelo riziko vzniku měnových válek. Nahrazení národních měn má za následek, že proti nim nemá kdo spekulovat. Vymizela tak v Evropě velká hrozba nestability. Nedochozí již ke konkurování prostřednictvím devalvací kurzů. Evropská měna je účinnější vůči měnovým nátlakům, než slabá česká koruna. Je však nutné dodat, že cílem spekulantů se měna většinou stává, když je nadhodnocená, ekonomika funguje špatně nebo se prohlubuje více a více deficit veřejných financí.⁷⁶

3.1.2. Nepřímé přínosy

Vzhledem k tomu, že ČR bude používat stejnou měnu jako většina států EU, je možné očekávat růst zahraničního obchodu, který bude levnější a jednodušší. Přispějí k tomu již zmíněné přínosy plynoucí ze společné měny, jako snížení transakčních nákladů, eliminace kurzového rizika nebo snadnější porovnávání cen.

Další výhoda plynoucí z eura se projevuje již před jeho reálným přijetím. Aby mohlo dojít ke vstupu do eurozóny, je nutné dosáhnout určité ekonomické úrovně, k níž má dopomoci plnění maastrichtských kritérií a kritérií reálné konvergence. Hlavním přínosem by mělo být dosažení stabilně nízkého vládního dluhu a deficitu veřejných financí, který požaduje Pakt stability a růstu. Je však nutné dodat, že mnohé země, jež vstoupily do eurozóny, plnily daná kritéria krátkodobě, nebo jejich plnění zfalšovaly a dnes jsme svědky, že se tyto státy potýkají s problémy a jejich životní úroveň zaostává za jádrem eurozóny.

⁷⁵ EUROSOP. CZ, *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR*, [online] cit. 2014-02-12, str. 10
Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/850-studie_vlivu_zavedeni_eura_v_cr_na_ekonomiku.pdf

⁷⁶ TÁCHA, D., *Matrix jménem Forex. Make Money light*, 2013, červen 2013, str. 7

3.2. Rizika společné měny

U hodnocení a rozdělení rizik plynoucích z přijetí eura je možné použít stejná hlediska dělení, tedy rozdělení na přímé a nepřímé náklady.

Tabulka 9: Klasifikace nákladů zavedení eura v případě ČR

Přímé náklady	Nepřímé náklady
Administrativní a technické náklady	Vyšší inflace
Jednorázové zvýšení cen	
Ztráta autonomní měnové a kurzové politiky	
Pokles zisků bankovního sektoru	

Zdroj: PLCHOVÁ, B., ABRHÁM, J., HELÍSEK, M., *Česká republika a EU: Ekonomika-Měna. Hospodářská politika*. Praha: Agentura KRIGL, 1. vydání, 2010

3.2.1. Přímé náklady

Trvalým a hlavním nákladem vyplývajícím z přijetí společné měny je ztráta vlastní měnové a kurzové politiky, jejichž nástrojů ČNB využívá v případě výskytu asymetrického šoku k nastolení krátkodobé ekonomické stability. Už nebude možné provést intervenci na devizovém trhu k oslabení české koruny vůči euru a předejít tím tak hrozící deflaci, jak tomu bylo v listopadu roku 2013. K těmto řešením se však nelze uchýlovat, pokud šok nezasáhne celý stát ale třeba jen region, který nesouvisí s hranicemi země. Navíc účinky zhodnocení či znehodnocení měny jsou jen dočasné.⁷⁷ V případě nízké ekonomické sladění ČR s eurozónou mohou mít ekonomické šoky asymetrické dopady. V tomto případě by i zásah ECB postihl jinak Českou republiku než ostatní státy eurozóny. Česká republika dle hodnocení reálné konvergence není dostatečně sladěná s eurozónou. Jedná se především o rozdílnost struktury hospodářství, proto se dá předpokládat, že v případě vstupu do eurozóny s touto skutečností bude ztráta autonomní měnové a kurzové politiky znamenat pro ČR skutečný náklad. Je nutné tedy přijetí eura dobře načasovat. Na druhé straně je třeba dodat, že ČNB v minulosti příliš nástrojů kurzové politiky nevyužívala.

Další nevýhodou jsou jednorázové administrativní a technické náklady související s přechodem na jinou měnu. Bude nutné změnit softwarové programy pro účetnictví, vyvinout rozsáhlou informační kampaň pro obyvatele republiky. V období

⁷⁷ LACINA, L. a kol., *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 2007, str. 152

duální cirkulace měn bude zapotřebí, aby daňové doklady, faktury či účtenky obsahovaly částky v obou měnách. Zaměstnanci budou přeškoleni, aby uměli pracovat s novými programy a ti, kteří pracují reálně s penězi, uměli rozpoznat jejich pravost. Podnikatelé budou muset vynaložit náklady na tisk nových katalogů či jídelníčků v restauracích, další budou muset vytvořit cenovky s částkami v obou měnách. Technickým nákladem se může stát špatně stanovený kurz české koruny vůči euru při vstupu do ERM II. Během dvouleté účasti v tomto kurzovém mechanismu musí být kurz koruny vůči euru stabilní, tedy nesmí se pohybovat o více než 15% vůči stanovené centrální paritě. V případě, že by stabilní nebyl, muselo by dojít k jeho přepočítání, což by pro ČR znamenalo další náklady. Je důležité, aby v okamžiku přijetí eura byla česká koruna vůči euru silná. Dle tohoto kurzu bude v podstatě přepočítán majetek naší země, čím slabší koruna by tedy byla, tím bychom do eurozóny vstupovat jako chudší země.⁷⁸

Riziko, které pociťují především obyvatelé České republiky, je jednorázové zvýšení cen, které by mělo nastat se zavedením eura. Jedná se však o neopodstatněnou obavu. V případě zemí, jež přijaly euro v roce 2002, k výraznému zdražení nedošlo. Pokud bude správně provedeno zaokrouhlování a podnikatelé nezneužijí situace k navýšení cen, nemusí se občané jednorázového zdražení obávat. Navíc se o správných cenách mohou přesvědčit, neboť ceny budou po určitou dobu označovány v obou měnách.

Bankovní sektor pocítí trvalé náklady, které se projeví v omezení příjmů z devizových transakcí, což nastane ihned po zavedení eura. Nadále ale budou probíhat operace v jiných měnách. Pro celou českou ekonomiku se však nebude jednat o reálný náklad, neboť budou ušetřeny poplatky, které platí ekonomické subjekty bankám za eurové operace.⁷⁹

3.2.2. Nepřímé náklady

V případě, že ČR přijme euro a stále budou přetrvávat značné rozdíly v cenových hladinách, hrozí dohánění cenové hladiny a ekonomické úrovně, které se projeví růstem inflace. Vzhledem k tomu, že cenová hladina v posledních letech

⁷⁸ Příkladem může být Řecko. I. Švihlíková (2010) poznamenává, že v případě přijetí eura v Řecku byl stanoven nevhodný převodní kurz, který měl za následky značné náklady.

⁷⁹ EUROSOP. CZ, *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR*, [online] cit. 2014-02-12, str. 19
Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/850-studie_vlivu_zavedeni_eura_v_cr_na_ekonomiku.pdf

dosahuje 70% průměrné cenové hladiny eurozóny, je velmi pravděpodobné, že dojde k jejímu přibližování se zemím eurozóny. Předpokládá se, že by inflace měla překročit průměr eurozóny v řádu jednotek procentních bodů.⁸⁰ Je nutné ale doplnit, že se jedná o nepřímý dopad, neboť inflaci ovlivňuje řada jiných faktorů, než je přijetí eura.⁸¹

Po představení většiny z přínosů a nákladů plynoucích ze vstupu do eurozóny je možné udělat jejich shrnutí. Pro hodnocení je nutné věnovat pozornost především trvalým dopadům. Na straně přínosů se jedná o omezení kurzového rizika a snížení transakčních nákladů. Naopak hlavním nákladem je ztráta vlastní měnové a kurzové politiky. Aby měla negativa co nejmenší dopad, je nutné dobře načasovat přijetí eura. Ztráta autonomní měnové a kurzové politiky nemusí být pro českou ekonomiku příliš citelná, je však zapotřebí v době vstupu do eurozóny dosáhnout dostatečné úrovně ekonomické sladění se zeměmi eurozóny. Pokud tomu tak bude, pak se přínosy ze společné měny stanou dominantnějšími nad náklady.

3.3. Postoje odborné veřejnosti

V České republice je přijetí eura velmi diskutovaným tématem. Vzhledem k tomu, že proces zavedení eura v Evropě trvá již desetiletí, formují se na tuto fázi evropské integrace mnohé názory. V České republice se k negativnímu postoji vůči společné měně staví nejviditelněji Václav Klaus. Oproti němu kladný názor zastává národní koordinátor zavedení eura v ČR Oldřich Dědek.

3.3.1. Václav Klaus

Českolipská kritéria

První skutečností, kterou bývalý český prezident kritizuje, jsou maastrichtská kritéria. Problémem je, že maastrichtská kritéria jsou stanovena tak, aby chránila eurozónu. Klaus poukazuje ale na to, že je potřeba se zaměřit, aby přijetí eura nepoškodilo Českou republiku. Z toho důvodu vymezil tzv. českolipská kritéria, u nichž se inspiroval britskými Brownovými testy.⁸² Základní otázkou pro ČR by mělo být, zda bude (a nakolik) pro nás euro výhodné. Z této podmínky vyplývají další tři. Nejprve je

⁸⁰ LACINA, L., ROZMAHEL, P. a kol., *Euro:ano/ne?* Praha: Alfa Nakladatelství, 1. vydání, 2010, str. 84

⁸¹ Jedná se například o ceny významných surovin, vývoj mezd v ČR, ekonomický vývoj obchodních partnerů České republiky...

⁸² KLAUS, V., Klausova kritéria pro přijetí (či nepřijetí) společné evropské měny. In *Euro versus koruna: Rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. Ivana Pečinková (ed). 2. rozšíření vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, str. 25

nutné se ptát, jestli je euro úspěšným projektem, tedy zda ekonomicky prospělo členům eurozóny. Dále je třeba se podívat na konvergenci české ekonomiky s eurozónou, především na sblížení cen či struktury hospodářství. Poslední kritérium je spíše politického charakteru a klade otázku, zda si ČR přeje pokračovat v další evropské integraci.

Názory Václava Klause jsou občanům dobře známy, a proto odpovědi na tato kritéria jsou předem jasné. Ex prezident soudí, že euro není úspěšným projektem a navíc se díky němu během sedmi let existence ekonomický růst členských zemí zpomalil. Oproti tomu spíše kladné odpovědi se lze dočkat u kritéria konvergence, neboť Klaus považuje úroveň sblížení české ekonomiky za docela vysokou.⁸³ Zcela negativní názor je však znám u poslední otázky týkající se další evropské integrace, neboť Klaus se netají svými názory na nesprávnost eura, ale také vystupuje proti celé Evropské unii.

Český vstup do eurozóny

Není snad v České republice jiného politika a ekonoma, který by tak hlasitě a silně vystupoval nejen proti euru, ale i proti celé Evropské unii. Vzhledem k tomu, že se jedná o minulého prezidenta republiky, je velmi pravděpodobné, že právě on a jeho názory stojí za negativním postojem českých občanů vůči eurozóně.

První chybu Klaus spatřuje v umělé homogenizaci evropského kontinentu, která vedla k negativnímu ekonomickému vývoji.⁸⁴ Navíc měnová unie zapříčinila zpomalování ekonomiky. Jednalo se totiž o typický politický projekt, jenž nehleděl na ekonomické podmínky. I když ČR není součástí eurozóny, problémy jejich států se projevují i v naší ekonomice, a to z důvodu zahraničního obchodu, který je směřován především do zemí eurozóny. Dle Klause „...*je společný kurz měny a společná měnová politika svěrací kazajkou, která ekonomiky eurozóny dusí a znemožňuje jim adaptaci na měnící se hospodářské podmínky.*“⁸⁵ Vzhledem k těmto skutečnostem vidí exprezident budoucnost ČR směřující po cestě Evropské unie, tedy integrace směrem k měnové a politické unii, jako cestu plnou nejistot a rizik. Navrhuje vůbec do eurozóny

⁸³ KLAUS, V., Klausova kritéria pro přijetí (či nepřijetí) společné evropské měny. In *Euro versus koruna: Rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. Ivana Pečinková (ed). 2. rozšíření vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, str. 27

⁸⁴ KLAUS, V., *Rok desátý: Václav Klaus 2012 (projevy, články, eseje)*. Praha: Knižní klub, 1. vydání, 2013, str. 51

⁸⁵ KLAUS, V. a kolektiv IVK, *Česká republika na rozcestí: Čas rozhodnutí*. Praha: Fragment, 1. vydání, 2013, str. 181

nevstupovat, neboť v dnešních dnech se nejedná o eurozónu, do které se Česká republika zavázala vstoupit v roce 2004. Došlo k mnoha změnám, z nichž nejzávažnější z nich má za následek podporu zadlužených zemí z peněz ostatních států. Především z tohoto důvodu by si měla ČR vymoci výjimku ze zavedení eura.⁸⁶

3.3.2. Oldřich Dědek

Oproti Václavu Klausovi, pan Oldřich Dědek, národní koordinátor pro zavedení eura v ČR, zaujímá k euru kladný názor. Nic na tom nezměnila ani krize eurozóny. Příčinu krize totiž „pan Euro“ nespatřuje v samotné existenci eura, nýbrž ve fiskální nedisciplinovanosti členských zemí eurozóny.⁸⁷ Vlády schvalovaly rozpočty s vysokými deficity, státy žily na dluh. Docházelo k porušování nastavených pravidel Paktu stability a růstu. Tyto skutečnosti jsou příčinou krize. Aby mohla fungovat měnová unie, je však nutné, aby státy byly disciplinované. Proto je dnes přísněji pohlíženo na dodržování Paktu stability a růstu, byly provedeny reformy zaměřující se na prevenci před vznikem nežádoucích situací a v neposlední řadě byl vytvořen dohledový mechanismus nad makroekonomickými nerovnováhami.⁸⁸

Dědek se dále vyjadřuje k přínosům zavedení eura v ČR. Dotýká se především exportu. Vzhledem k tomu, že česká ekonomika je velmi otevřená a proexportně zaměřená, je nutné této skutečnosti věnovat pozornost. Exportéři si přejí zavést euro. Jejich hlavním důvodem je eliminace kurzového rizika vůči euru, proti kterému se musí firmy různě zajišťovat, což pro ně znamená vysoké náklady. Jejich podnikání totiž omezují fluktuace české koruny.⁸⁹ Dále si zavedení eura přejí i zahraniční investoři, kterým by účast České republiky v eurozóně usnadnila podnikání.

Dědek si uvědomuje, že čeští občané se staví momentálně k přijetí eura skepticky. Důvodem je krize, zadlužování, pomalejší růst ekonomiky. Dodává však, že stojíme mimo eurozónu, ve spoustě věcí tak jen přijímáme rozkazy. Z tohoto důvodu je nutné přistoupit do eurozóny, snažit se přiblížit jejímu jádru a stát se tak součástí

⁸⁶ KLAUS, V. a kolektiv IVK, *Česká republika na rozcestí: Čas rozhodnutí*. Praha: Fragment, 1. vydání, 2013, str. 220

⁸⁷ EKONOMIKA. CZ, *Dědek: Bez eura by teď v Evropě byly měnové války* [online] cit. 2014-02-26 Dostupné z <http://www.ekonomika.cz/clanek/rozhovor-dedek-1>

⁸⁸ DĚDEK, O., *Historie evropské měnové integrace: Doba eura*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 1. vydání, 2013, str. 259

⁸⁹ CESCATELEVIIZE. CZ, *Interview ČT24 – Oldřich Dědek* [online] cit. 2014-02-26 Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10095426857-interview-ct24/210411058040212>

rozhodovacího procesu.⁹⁰ „Pan Euro“ ví, že je nutné přijmout společnou měnu a navíc dodává, že kdyby nenastala krize eurozóny, eura by se v ČR s největší pravděpodobností už dávno platilo. Je přesvědčen, že eurozónu nečeká krach ani výstup problémových států. Je totiž vystavěna na pevných základech, je výsledkem evolučního procesu, během něhož se státy učily z chyb s kurzovými režimy.⁹¹ Kdyby události nasvědčovaly, že má měnová unie zaniknout, neobjevovaly by se názory na postup v integračním procesu v případě bankovní unie.

3.4. Postoj laické veřejnosti

Česká veřejnost zastává k Evropské unii i samotnému přijetí eura negativní názory. Tato skutečnost je jistě ovlivněna krizí eurozóny a problémy především jižních států. Vzhledem k tomu, že stále není stanoveno přibližné datum vstupu do eurozóny a nerozeběhla se informační kampaň, lidé jsou ovlivněni především i médií a nemohou si tak udělat správný názor. Dobrá vláda by se měla zajímat o postoje svých občanů a při rozhodování se o přijetí společné měny k nim přihlídnout. Proto je zapotřebí vytvořit dobrou informační a komunikační kampaň, aby lidé byli ochotni a chtěli euro přijmout.

Velmi důležitou roli na vytváření názorů hraje také postoj představitelů států. Jedná se především o vládu a prezidenta. U bývalého prezidenta V. Klause, který vystupuje proti zavedení eura v ČR, bylo možné vidět, že jeho názor ovlivnil mnoho občanů tohoto státu. Nynější prezident M. Zeman se v otázce vstupu do eurozóny vyjadřuje kladně, stejně jako levicová vláda B. Sobotky. Lze tedy předpokládat, že by v blízké budoucnosti mohli pozitivně ovlivnit postoje občanů a svými kroky se přiblížit k přijetí eura.

Podle průzkumu Eurobarometr 377⁹² prováděného v dubnu roku 2013 si 71% dotazovaných Čechů myslí, že přijetím eura dojde ke zvýšení cen. Oproti průzkumu v roce 2012 toto číslo ale pokleslo o 9%. Na otázku, zda euro přineslo zemím, jež ho užívají, pozitivní či negativní důsledky, se 58% respondentů přiklonilo ke spíše negativním dopadům. Ještě více dotazovaných, konkrétně 72%, se domnívá, že

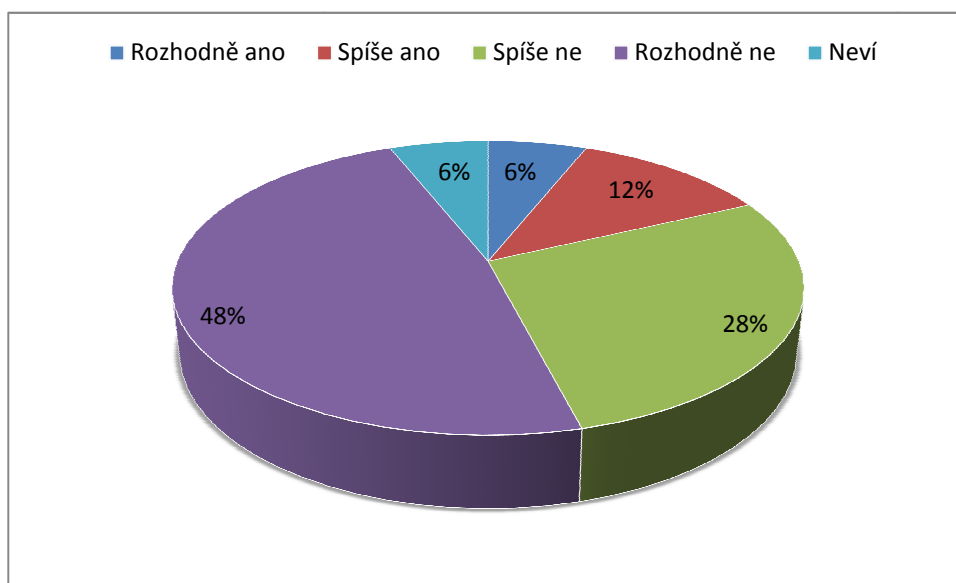
⁹⁰ EKONOMIKA. CZ, *Dědek: Prudká devalvace znamená zbídačení obyvatel* [online] cit. 2014-02-26
Dostupné z <http://www.ekonomika.cz/clanek/rozhovor-dedek-2>

⁹¹ EKONOMIKA. CZ, *Dědek: Bez eura by teď v Evropě byly měnové války* [online] cit. 2014-02-26
Dostupné z <http://www.ekonomika.cz/clanek/rozhovor-dedek-1>

⁹² EUROPA. EU, *L'Opinion publique et l'euro*. [online] cit. 2014-01-30
Dostupné z http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_377_sum_en.pdf

zavedení eura zhorší úroveň České republiky. Přesně polovina odpovídajících uvedla, že se cítí špatně informovaná v otázkách společné měny. Názory občanů jsou zjevně ovlivněny finanční krizí a krizí eurozóny, neboť před rokem 2009 byly odpovědi dotazovaných Čechů naprosto opačné. Z výše uvedených dat vyplývá, že občané republiky se k otázce vstupu do eurozóny vyjadřují velmi negativně. Je v zájmu České republiky, aby se orgány zabývající se touto otázkou více zaměřili na pozitiva eura a snažili se je obyvatelům přiblížit.

Graf 8: Názor Čechů na přijetí eura jako domácí měny (%)



Zdroj: Centrum pro výzkum veřejného mínění, vlastní zpracování

Z výše uvedeného grafu je zjevné, že Češi nechtějí vstoupit do eurozóny a potvrzují se tak i výsledky Eurobarometru. Přes tři čtvrtiny obyvatel České republiky se v roce 2013 vyjádřilo proti zavedení eura. Z podrobnějšího průzkumu je zřejmé, že vstup do eurozóny je podporován především mladými lidmi pod 30 let. V roce 2008 podporovalo přijetí společné měny až 80% studujících. Euro dále podporuje skupina vzdělaných a samostatně výdělečně činných obyvatel. Naopak se dá předpokládat, že osoby starší 50-ti let nebo lidé levicového přesvědčení se k otázce zavedení eura vyjadřují negativně.⁹³ Vzhledem k negativnímu postoji k přijetí eura, je reálné předpokládat svolání referenda o vstupu do eurozóny. Referendum by bylo vyvoláno tábory, jež se snaží oddálit přijetí eura. Čeští občané však vykazují nízkou účast jak ve

⁹³ LACINA, L., ROZMAHEL, P. a kol., *Euro:ano/ne?* Praha: Alfa Nakladatelství, 1. vydání, 2010, str. 202

volbách, tak i v referendech, a proto by se mohlo stát, že se k němu dostaví především odpůrci eura a rozhodnutí tak bude v jejich rukách.⁹⁴

3.5. Příprava na přijetí eura v ČR

Přípravy na zavedení eura v České republice je možné datovat od roku 2003, kdy byl vládou schválen základní dokument *Strategie přistoupení České republiky k eurozóně*. Zde padl první předpokládaný termín vstupu do eurozóny. Mezi další důležité kroky patří schválení *Institucionálního zajištění zavedení eura v ČR* o dva roky později, které se zabývá především legislativními kroky. V roce 2005 byl ustanoven Národní koordinátor spolu s Národními koordinačními skupinami jako orgán zabývající se přechodem na evropskou měnu. Další důležitý dokument byl vytvořen v roce 2007 a jedná se o *Národní plán zavedení eura v České republice* uvádějící kroky nutné k bezproblémovému zavedení eura. Legislativními změnami se zabývá *Obecný zákon o zavedení eura v ČR*, který byl zveřejněn v roce 2008.⁹⁵ Postupem času došlo k aktualizaci Strategie a Národního plánu. Tyto dokumenty jsou každoročně vyhodnocovány. Dále Ministerstvo financí pravidelně zpracovává *Konvergenční program* s plány a analýzami hospodaření. Velmi důležité je *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*, které slouží jako jeden ze základních dokumentů pro rozhodování se o přijetí eura. Je nutné dodat, že na přípravě přijetí eura se podílí i Evropská unie svými vyhodnocujícími zprávami. Česká veřejnost se prozatím může informovat o přijetí eura na internetových stránkách ČNB nebo Ministerstva financí *zavedenieura.cz*.

3.5.1. Strategie přistoupení České republiky k eurozóně

Strategie přistoupení je společný dokument ČNB a vlády ČR, který byl prvně vytvořen v roce 2003. Přináší základní východiska procesu přístupu ČR do eurozóny a popisuje očekávané přínosy a rizika spojená s přijetím eura. Předpokládaný vstup do eurozóny byl načasován na dobu, kdy pro to budou vytvořeny ekonomické podmínky, a prvním možným datem byl rok 2007. Spíše se ale předpokládal horizont let 2009-

⁹⁴ EUROSOP. CZ, *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR*, [online] cit. 2014-02-12, str. 251
Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/850-studie_vlivu_zavedeni_eura_v_cr_na_ekonomiku.pdf

⁹⁵ HELÍSEK, M. a kol., *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, str. 26

2010.⁹⁶ Vzhledem k tomu, že tento dokument byl nekonkrétní a nedošlo k jeho naplnění, byla v roce 2007 provedena jeho aktualizace. V této novější verzi je zhodnocena Strategie z roku 2003 a je poukázáno na nutnost provedení reformů důchodového systému a zdravotnictví. Je popsáno i (ne)plnění reálné a nominální konvergence, cenová hladina i hospodářský cyklus totiž nebyly sjednoceny ani v roce 2007. Navíc probíhala procedura nadměrného schodku poukazující na příliš vysoký vládní deficit. Vláda ČR a ČNB v Aktualizované strategii nezvolily nový předběžný termín přistoupení do eurozóny, a to z důvodu překážek v problémových oblastech, kterými byly veřejné finance a zlepšení pružnosti české ekonomiky.⁹⁷

3.5.2. Národní plán zavedení eura v České republice

V roce 2007 byl přijat Národní plán zavedení eura v České republice a jedná se o dokument vypracovaný ministerstvem financí ČR a ČNB, který popisuje všechny úkoly a kroky nutné pro bezproblémové zavedení eura v České republice. Každoročně je vyhodnocováno plnění plánu a je provedena jeho aktualizace, kde jsou označeny úkoly již splněné a úkoly nově přidané.⁹⁸ Je důležité zmínit, že v dokumentu také není uvedeno datum přijetí společné měny. Národní plán je rozdělen do tří částí, kdy v první kapitole jsou popsány základní poznatky, ve druhé jsou uvedeny konkrétní úkoly pro jednotlivé sektory a třetí část obsahuje jen slovník pojmů.

V první kapitole dokumentu je možné zjistit, že procesem zavádění eura v ČR je pověřena Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR v čele s národním koordinátorem (prof. Ing. Oldřich Dědek, CSc.), která byla vytvořena v roce 2005. Tento orgán, v rámci něhož působí šest pracovních skupin, rozhodl o zavedení společné měny v ČR pomocí scénáře tzv. velkého třesku. Je podrobně popsáno, jak budou vypadat jednotlivé fáze před vstupem do ERM II až po vstoupení do eurozóny. (viz Příloha 2)

⁹⁶ ČNB: *Strategie přistoupení České republiky k eurozóně*. [online] cit. 2014-01-22, str. 6-7

Dostupné z

http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/strategie_pristupu_cr_k_eu.pdf

⁹⁷ ČNB: *Aktualizovaná strategie přistoupení České republiky k eurozóně*. [online] cit. 2014-01-22, str.9

Dostupné z

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/eurostrategie_070829.pdf

⁹⁸ MFČR: *Národní plán zavedení eura v České republice*. [online] cit. 2014-01-17, str. 17

Dostupné z <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/narodni-plan-zavedeni-eura/zakladni-informace>

Druhá kapitola podrobně rozpracovává první část Národního plánu. Jednotlivými pracovními skupinami jsou vypracovány konkrétní úkoly a termíny jejich plnění pro příslušné sektory. Například v oblasti nefinančního sektoru a ochrany spotřebitele je popsáno duální označování cen, které bude povinné další jeden rok po zavedení eura. V oblasti legislativní je nutné připravit Obecný zákon o zavedení eura, který bude navazovat na předpisy a nařízení EU a bude se jednat o hlavní právní předpis, jež má zajistit hladký přechod na euro v ČR. Tento zákon musí nabýt účinnosti dnem užívání eura a vzhledem k předpokládané délce jeho zpracování se doporučuje začít s jeho přípravou přibližně tři a půl roku před dnem zavedení.⁹⁹

3.6. Shrnutí

Usilovat o vstup do eurozóny, nebo ho do nekonečna odkládat. To je otázka, která se honí v hlavách představitelům našeho státu, ekonomům ale v neposlední řadě i obyvatelům. Problémem je však jednoznačně a jednoduše odpovědět. Zcela jistě však má na skutečné snažení se vliv postoj předních politiků. Za dob prezidenta Klause a Nečasovy vlády se příliš o směřování do eurozóny nedalo hovořit.

V rozhodování hraje velkou roli určení výhod a nevýhod plynoucích ze vstupu do eurozóny. Je potřeba zdůraznit především dvě pozitiva. V první řadě se jedná o eliminaci kurzového rizika vůči euru. Tímto vymizí firmám velké náklady nutné pro jeho zajištění. Druhým pozitivem je snížení transakčních nákladů, které jsou nutné při manipulaci se dvěma měnami. Naopak za hlavní riziko je považována ztráta samostatné měnové a kurzové politiky, díky které je možné vyrovnávat zahraničně měnový nesoulad. Dále je nutné počítat s tím, že po přijetí eura by mohlo dojít ke zpomalení růstu HDP, jak tomu bylo i u ostatních zemí.¹⁰⁰

Častým argumentem proti přijetí eura, který zastává především Václav Klaus, je změna eurozóny. Je pravdou, že při vstupu do EU jsme se zavázali vstoupit do jiné eurozóny, než je ta dnešní a měl by být na to brán zřetel. Je ale téměř nesmyslné pomyslet si, že by z tohoto důvodu došlo ke změnám v přístupových smlouvách. Stejně tak si nemyslím, že by současná vláda chtěla vyjednat tzv. opt-out ze zavedení eura. Je

⁹⁹ MFČR: *Obecný zákon o zavedení eura v České republice – základní principy*. [online] cit. 2014-01-19, str. 10

Dostupné z <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/pravni-predpisy/legislativa-cr>

¹⁰⁰ KLAUS, V. a kolektiv IVK, *Česká republika na rozcestí: Čas rozhodnutí*. Praha: Fragment, 1. vydání, 2013, str. 177

třeba si ale uvědomit k jakým změnám došlo a co nás po vstupu do eurozóny čeká. Po přijetí eura jako národní měny bude totiž nutné přispět do Evropského Stabilizačního Mechanismu,¹⁰¹ což nebude malá částka (bude se jednat o částku 350 mld. Kč). Mnoho ekonomů je názoru, že momentálně není dobré usilovat o přijetí eura. Důvodem je krize eurozóny a její budoucnost. Je v našem zájmu vyčkat a nevstupovat někam, co se může zítra změnit.

Přijetí eura je nutné dobře naplánovat. Je nutné zanalyzovat budoucí vývoj naší ekonomiky. Jak je popsáno výše, většina našeho exportu je směřována do zemí eurozóny. V posledních letech však pomalu roste objem zahraničního obchodu směřovaného na východ od naší republiky. Rozvojové země východu jsou totiž na vzestupu. Jedná se o tzv. země BRIČ (Brazílie, Rusko, Indie, Čína, případně Jihoafrická republika). Tyto země stále více promlouvají do světové ekonomiky, vyprodukují totiž nadpoloviční většinu celosvětového zboží a služeb.¹⁰² Dnes by pro nás bylo přijetí eura výhodné, protože obchodujeme především s eurozónou. S kým ale budeme obchodovat za 10-15 let? Může se stát, že eurozónu nahradí právě východní země.

Jak řekl Oldřich Dědek, eurozóna je výsledkem evolučního procesu, během něhož se učila chyb. Má pevné základy a události posledních let nasvědčují tomu, že její představitelé ji chtějí zachránit a nechtějí dopustit odstoupení některých zemí. Je zřejmé, že eurozóna se stala dvourychlostní a tomu by měla odpovídat i realita. Je zapotřebí provést reformy, které by opravdu vyřešily situaci. Reformy je však potřeba provádět i v naší zemi. Vzhledem ke stálé stagnaci české ekonomiky, je nutné se zaměřit na změnu financování sociálního a zdravotního systému. Dle mého názoru by bylo lepší zaměřit se nejprve na sebe a správně ekonomiku připravit na přijetí eura. Myslím si, že k tomu máme k dispozici dostatek času. Pokud tedy nedojde k urychlenému přijetí eura. Česká vláda by rovněž měla zapracovat na komunikační kampani. Z mého pohledu se jedná o velmi důležitou věc, neboť zavádění eura lidem, kteří ho většinou odmítají, nebude mít hladký průběh. Proto je zapotřebí vrátit lidem důvěru v evropskou měnu a přesvědčit je i přes všechny problémy o jejich přínosech.

¹⁰¹ DĚDEK, O., *Historie evropské měnové integrace: Doba eura*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 1. vydání, 2013, str. 253

¹⁰² KLAUS, V. a kolektiv IVK, *Česká republika na rozcestí: Čas rozhodnutí*. Praha: Fragment, 1. vydání, 2013, str. 194

Poslední otázkou tedy je, kdy v České republice zavedeme euro. Již bylo stanoveno několik dat, ale žádná z nich se neuskutečnila. Proto se přesná data neurčují a vše je skryto ve větě: až bude Česká republika připravena. Připravenost není pouze v plnění konvergenčních kritérií, ale především v přistoupení v době, kdy to pro nás bude výhodné. Je ovšem jasné, že vstup do eurozóny se dá odkládat. Děje se tomu tak díky kritériu minimálně dvouleté účasti v ERM II. Dokud nezažádáme o vstup, kritéria v podstatě nebudou plněna. O datu vstupu do eurozóny lze tedy jen spekulovat. Nejbližší možný termín (i když zřejmě nereálný) by byl v roce 2017, vzhledem k tomu, že ČR by v následujících letech měla plnit maastrichtská kritéria a mohla by proto vstoupit do kurzového uspořádání ERM II. Dle prezidenta Zemana by bylo možné přijmout euro v České republice v horizontu pěti let.¹⁰³

¹⁰³ NOVINKY. CZ, *Zeman by přijal euro do pěti let, Nečas s Kalouskem mírní jeho optimismus* [online] cit. 2014-02-26

Dostupné z <http://www.novinky.cz/domaci/299859-zeman-by-prijal-euro-do-peti-let-necas-s-kalouskem-mirni-jeho-optimismus.html>

Závěr

Tato bakalářská práce se zaměřila na vstup České republiky do eurozóny. Ve třech kapitolách jsem se snažila zanalyzovat, zda naše země přijme evropskou měnu a kdy se tak stane.

V první části práce jsme se seznámili s historií měnové integrace v Evropě a v jejím závěru jsme se dotkli i krize eurozóny, která v posledních letech ovlivňuje nás všechny. Existuje několik variant jak tuto krizi vyřešit, například zohlednit různou ekonomickou úroveň zemí a vytvořit slabší a silnější euro. Dnes je však na vyrovnání se s krizí vyvinuto několik záchranných balíčků, které ale nejsou řešením.

Druhá kapitola práce je zaměřena na konvergenci. Seznámili jsme se s kritérii reálné a nominální konvergence a také s jejich (ne)plněním ze strany České republiky. Rovněž jsem popsala Teorii optimálních měnových oblastí, a z vyhodnocení hlavních kritérií OCA víme, že tyto podmínky také neplníme.

V poslední části bakalářské práce jsou uvedeny poznatky týkající se zavedení eura v naší zemi. Nejprve se jedná o analýzu přínosů a rizik. Důležitým prvkem je také vyhodnocení přínosů a nákladů plynoucích ze zavedení eura. Je těžké je kvantifikovat, a proto je těžké také jednoznačně říci, zda je pro nás přijetí eura výhodné. Vstup do eurozóny uvítají především exportéři, neboť pro ně vymizí kurzové riziko vůči euru. V další části kapitoly jsou popsány názory českých ekonomů V. Klause a O. Dědka. Jedná se o protichůdné názory, které ale dle mého názoru, mají největší vliv na vytváření postojů českých obyvatel.

Cílem této práce bylo určit, zda je Česká republika připravena vstoupit do eurozóny. Tento cíl se podařilo splnit, neboť můžeme prohlásit, že ani v nejbližších letech nejsme připraveni na přijetí eura. K naplnění cíle pomohla především třetí kapitola této práce, kde se zabývám analýzou přínosů a rizik, jež jsou pro Českou republiku důležitým faktorem při rozhodování. Druhotným cílem byla analýza konvergenčních kritérií. Tento cíl je splněn ve druhé kapitole, kde jsou kritéria popsána. K naplnění obou cílů přispěly analyticko-syntetická a historická metoda.

Ke konečnému konstatování přispělo vyhodnocení nominální a reálné konvergence ve druhé části této práce. Podle této kapitoly víme, že plnění jak reálných tak i nominálních kritérií činí České republice problém. U reálné konvergence plníme

s jistotou jen kritérium podobnosti růstu HDP. I zde se však vyskytuje velký zádrhel, kterým je rozdílná struktura HDP. Je v našem zájmu hledět na reálnou konvergenci, snažit se dohnat ekonomiku eurozóny, neboť její dohánění po přijetí eura už nebude tak snadné. U nominální konvergence s jistotou plníme jen kritérium dlouhodobých úrokových sazeb a stability měnového kurzu, jinde se vyskytly nebo vyskytují problémy. Pozornost bych věnovala především rostoucímu vládnímu dluhu, který je sice stále pod limitní hodnotou, ale prudce narůstá každým rokem.

Osobně vidím tato kritéria jako nevyhovující, a to jak ta nominální, tak i ta reálná. Reálná konvergence sice sleduje vývoj HDP, ale nesleduje životní úroveň obyvatel. A přitom obyvatelé jsou podstatným prvkem státu. Státy hledí na snížení deficitu veřejného dluhu, ale za jakou cenu? Dochází ke snížení investic, mzdy zaměstnanců stagnují, nezaměstnanost je na vysoké úrovni. Vede to k tomu, že ekonomický růst je velmi pomalý. Tato situace se týká mnoha zemí, stejně tak i České republiky. V ČR je situace složitá a reformy nepřichází nebo nejsou úspěšné. HDP se skládá z více položek než je export, proč se tedy nezaměřit i na ostatní, především na spotřebitele. Obyvatelé však nemohou zvyšovat svou spotřebu, neboť mzdy jsou na nízkých úrovních. Točíme se v kruhu, nikdo však nenalézá správnou cestu ven. Kritéria by se proto měla zaměřit na ukazatele jako je nezaměstnanost či reálné mzdy.

Při rozhodování o přijetí eura je nutné přihlédnout také na situaci v eurozóně, která není stabilní a z našeho pohledu by nebylo dobré vstupovat do takovéto instituce, kde budeme přispívat na dluhy ostatních. Od založení eurozóny došlo k zásadním změnám a je otázkou, zda se na nich bude podílet i naše země. Můžeme však argumentovat tím, že i my jsme čerpali a stále čerpáme mnoho dotací z EU. Bylo nám darováno více, než jsme dali do EU. Byla nám poskytnuta pomoc, aby se naše úroveň přibližovala té evropské. Je lepší pomocí fiskálních transferů podporovat chudší země, aby se jejich úrovně sjednocovaly s těmi výkonnějšími zeměmi. Chudší státy však musí také pracovat na tomto sjednocování, a to lepší výkonností. Aby pak nedošlo jenom k tomu, že budou tyto pomoci financovat již zmíněné dluhy.

Vypadá to, že se eurozóna nerozpadne, nikdo z ní nevystoupí, dokonce se v roce 2014 ještě rozšířila. Vypadá to, že bude pokračovat v další plánované integraci, neboť jak řekl O. Dědek, stojí na pevných základech. Pro Českou republiku v budoucnu nebude dobré stát mimo eurozónu, neboť přes všechny její negativa hodně toho

ztrácíme. Měli bychom usilovat o přijetí eura. Vstup by se měl uskutečnit až po uklidnění a vyřešení nejisté situace. Dále musí ČR realizovat úspěšné reformy jak zdravotnictví, tak sociálního systému, který není dlouhodobě udržitelný. Je však jisté, že naše současná vláda i prezident chtějí do eurozóny. Doufám tedy, že zapracují na svém postoji a ovlivní tím i negativní názor většiny obyvatel naší země, neboť podpora občanů bude pro hladké přijetí měny velmi důležitá.

Résumé

Ce mémoire décrit l'intégration de la République tchèque à la zone euro. La question de l'adhésion est aujourd'hui très discutée et c'est pourquoi j'ai trouvé important de l'analyser.

Le but de mon travail est évaluer si notre pays est déjà préparé à accepter l'euro. Ce but a été réalisé malgré que la réponse ne soit pas facile et nette.

Au début de la thèse, j'ai décrit l'histoire de l'Union économique et monétaire. J'ai mentionné les événements les plus importants, c'est-à-dire la formation du Système monétaire européen, puis le Rapport de Delors et enfin la crise de la zone euro.

Dans la deuxième partie de mon travail, j'ai présenté les critères de convergence et leur réalisation par la République tchèque. Premièrement, il est dans l'intérêt de notre pays à mettre l'accent sur la convergence réelle. Il faut constater que les conditions réelles présentent le problème pour notre pays. Deuxièmement, il est obligatoire de réaliser des critères de convergence nominale. Mais voici, la situation est la même parce que nous ne satisfaisons pas à toutes ces conditions avec l'assurance.

Le troisième chapitre est sacrifié à la conclusion. Au début, j'ai décrit les avantages et les inconvénients de l'entrée dans la zone euro. Le plus grand avantage pour notre économie est l'élimination du risque de taux de change. Ce fait est favorable surtout pour nos exportateurs. Au contraire, ils existent aussi des inconvénients et parmi les plus grands d'eux appartient la perte de notre propre monnaie et la politique monétaire. En effet, il est très difficile de faire la conclusion concernant les avantages et les inconvénients parce qu'il est difficile de les quantifier. Ensuite, les opinions négatives (représentées par Václav Klaus) et les opinions positives (représentées par Oldřich Dědek) ont été mentionnées. À mon avis, il est très important de les décrire puisque ces personnages avec leurs opinions forment l'attitude du peuple tchèque.

Pour notre pays il est assez important d'accepter l'euro. En effet, la crise de la zone euro, causée par l'attitude irresponsable de quelques pays, a changé des bases de cette union monétaire. En plus la situation n'est pas stable ni aujourd'hui. Au contraire, la République tchèque doit réaliser les réformes dans le secteur de la santé et dans le système social. Juste après ces réformes et après l'apaisement de la situation nous pouvons entrer dans la zone euro.

Seznam pramenů a literatury

Seznam literatury

- 1) BALDWIN, R., WYPLOSZ, CH., *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, a. s., 4. vydání, 2013, ISBN: 978-80-247-4568-8
- 2) BRŮŽEK, A., SMRČKOVÁ, G., ZÁKLASNÍK, M., *Evropská měnová integrace a Česká republika*. Praha: Velryba, 1. vydání 2007, ISBN: 978-80-85860-19-1
- 3) DĚDEK, O., *Historie evropské měnové integrace. Od národních měn k euru*. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 2008, ISBN: 978-80-7400-076-8
- 4) DĚDEK, O., *Historie evropské měnové integrace: Doba eura*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 1. vydání, 2013, ISBN 978-80-86729-91-6
- 5) EVROPSKÁ KOMISE, *Jedna měna pro jednu Evropu: Cesta k euru*. Lucemburk: Evropská společenství, 2007, ISBN: 92-79-04472-9
- 6) FIALA, P., PITROVÁ, M., *Evropská unie*. Brno: Centrum pro Studium demokracie a kultury, 2. vydání, 2009, ISBN: 9788073251802
- 7) HELÍSEK, M. a kol., *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, ISBN: 978-80-7380-182-3
- 8) JANÁČKOVÁ, S., *Krize eurozóny a dluhová krize vyspělého světa*. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 1. vydání, 2010, ISBN: 978-80-86547-95-4
- 9) KLAUS, V., *Rok desátý: Václav Klaus 2012 (projevy, články, eseje)*. Praha: Knižní klub, 1. vydání, 2013, ISBN: 978-80-242-3934-7
- 10) KLAUS, V. a kolektiv IVK, *Česká republika na rozcestí: Čas rozhodnutí*. Praha: Fragment, 1. vydání, 2013, ISBN: 978-80-253-2023-5
- 11) LACINA, L. a kol., *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 2007, ISBN: 978-80-7179-560-5

- 12) LACINA, L., OSTŘÍŽEK, A. a kol., *Učebnice evropské integrace*. Brno: Barrister & Principal, 3. přepracované a rozšíření vydání, 2011, ISBN: 978-80-87474-31-0
- 13) LACINA, L., ROZMAHEL, P. a kol., *Euro:ano/ne?* Praha: Alfa Nakladatelství, 1. vydání, 2010, ISBN: 978-80-87197-26-4
- 14) MARSH, D., *Boj o osud nové globální měny*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, 1. vydání, ISBN: 978-80-7325-277-9
- 15) PEČINKOVÁ, I., *Euro versus koruna: Rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, 2. rozšíření vydání, ISBN: 978-80-7325-138-3
- 16) PEČINKOVÁ, I., *Euro versus koruna: Dilemata jednotné měny v době dluhové krize*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, 4. rozšíření vydání, ISBN: 978-80-7325-265-6
- 17) SMRČKOVÁ, G., VLČEK, I., CVENGROČ, F., *Reálná konvergence-souvislosti a příčiny*. Praha: Ministerstvo financí, 2008
- 18) ŠVIHLÍKOVÁ, I., *Globalizace a krize: Souvislosti a scénáře*. Všeň: Grimmus, 2010, 1. vydání, str. 103, ISBN: 978-80-87461-01-3
- 19) PLCHOVÁ, B., ABRHÁM, J., HELÍSEK, M., *Česká republika a EU:Ekonomika-Měna. Hospodářská politika*. Praha: Agentura KRIGL, 1. vydání, 2010, ISBN: 978-80-86912-39-4
- 20) TÁCHA, D., *Matrix jménem Forex. Make Money light*, 2013, červen 2013

Elektronické zdroje

1) CENTRUM PRO VÝZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ

<http://cvvm.soc.cas.cz/mezinarodni-vztahy/hodnoceni-clenstvi-v-eu-a-postoj-k-euru-v-stredoevropskem-srovnani-letu-2013>

2) Ceská TELEVIZE. CZ

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10095426857-interview-ct24/210411058040212>

3) CNB. CZ

http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/eu_integrace_07.html

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/analyzy_sladenosti_2012.pdf

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20121026_cife.pdf

http://www.cnb.cz/cs/faq/duvody_a_prinosy_oslabeni_koruny.html

http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/strategie_pristupu_cr_k_eu.pdf

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/eurostrategie_070829.pdf

4) ČSÚ

[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/5A003110D9/\\$File/402905a1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/5A003110D9/$File/402905a1.pdf)

5) EKONOMIKA. CZ

<http://www.ekonomika.cz/clanek/rozhovor-dedek-1>

<http://www.ekonomika.cz/clanek/rozhovor-dedek-2>

6) EUROPA. EU

http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_377_sum_en.pdf

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>

7) EUROSOP. CZ

<https://www.euroskop.cz/82/sekce/evropska-centralni-banka/>

<https://www.euroskop.cz/9026/sekce/koreny-a-prubeh-krize-eurozony/>

http://www.euroskop.cz/gallery/2/850-studie_vlivu_zavedeni_eura_v_cr_na_ekonomiku.pdf

8) IMF. ORG

www.imf.org

9) MFCR.CZ

<http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/monitoring/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2013/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-15684>

<http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/monitoring/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2012/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-10364>

<http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/monitoring/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2010/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-1081>

<http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/prognozy/konvergenčni-program>

10) NOVINKY. CZ

<http://www.novinky.cz/domaci/299859-zeman-by-prijal-euro-do-peti-let-necas-s-kalouskem-mirni-jeho-optimismus.html>

11) ZAVEDENIEURA. CZ

http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/vyklad_slovník.html?PG=B

http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_evrop_men_sys.html

http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_evrop_men_sys.html

http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_maastricht.html

http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_vznik_eurozony.html

http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_scenar_prijeti.html

http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/vyklad_slovník.html?PG=E

<http://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnícek#tab-slovník-pojmu-o>

<http://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnícek#tab-slovník-pojmu-p>

<http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/pravni-predpisy/legislativa-cr>

<http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/narodni-plan-zavedeni-eura/zakladni-informace>

Seznam obrázků, grafů, tabulek

Seznam obrázků

Obrázek 1: Stádia Hospodářské a měnové unie.....	16
--	----

Seznam grafů

Graf 1: Růst dluhu v letech 2008-2011(jako % HDP).....	26
Graf 2: Srovnání ekonomické úrovně eurozóny a ČR (v %).....	30
Graf 3: Komparativní cenové hladiny eurozóny a ČR (v %).....	31
Graf 4: Růst HDP eurozóny a České republiky (v %).....	32
Graf 5: Podíly ekonomických odvětví na HDP v roce 2011 (v %).....	36
Graf 6: Nominální kurz CZK/EUR 2004-2008.....	41
Graf 7: Nominální kurz CZK/EUR 2009-2013.....	41
Graf 8: Názor Čechů na přijetí eura jako domácí měny	52

Seznam tabulek

Tabulka 1: Složení ECU v době vzniku (13. března 1979)	12
Tabulka 2: Plnění maastrichtských kritérií členskými zeměmi Evropské unie	19
Tabulka 3: Srovnání hospodářských ukazatelů eurozóny, EU, USA a Japonska ..	22
Tabulka 4: Vyhodnocení kritéria cenové stability	37
Tabulka 5: Vyhodnocení kritéria dlouhodobých úrokových sazeb	38
Tabulka 6: Saldo sektoru vládních institucí (v % HDP).....	39
Tabulka 7: Dluh sektoru vládních institucí (v % HDP).....	40
Tabulka 8: Klasifikace přínosů zavedení eura v případě ČR.....	44
Tabulka 9: Klasifikace nákladů zavedení eura v případě ČR.....	46

Seznam příloh

Příloha 1: Přepočítací koeficienty mezi eurem a měnami členů eurozóny (2011)

Příloha 2: Harmonogram zavedení eura v ČR

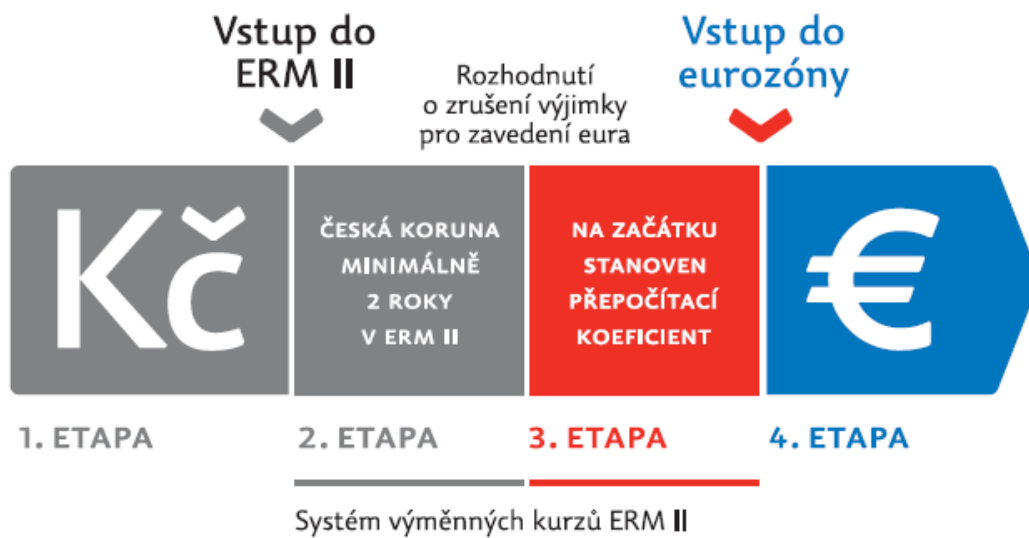
Přílohy

Příloha 1: Přepočítací koeficienty mezi eurem a měnami členů eurozóny (2011)

1 euro =	Směnný kurz	Původní měna členského státu
-	40,3399	belgických franků
-	1,95583	německých marek
-	15,6466	estonských korun
-	340,750	řeckých drachem
-	166,386	španělských peset
-	6,55957	francouzských franků
-	0,787564	irských liber
-	1936,27	italských lir
-	0,585274	kyperských liber
-	40,3399	lucemburských franků
-	0,429300	maltských lir
-	2,20371	nizozemských guldenů
-	13,7603	rakouských šilinků
-	200,482	portugalských escudos
-	239,640	slovinských tolarů
-	30,1260	slovenských korun
-	5,94573	finských marek

Zdroj: EUROPA.EU, *Přehledy právním předpisů* [online] cit. 2013-11-12 Dostupné z http://europa.eu/legislation_summaries/economic_and_monetary_affairs/institutional_and_economic_framework/125043_cs.htm

Příloha 2: Harmonogram zavedení eura v ČR



Zdroj: Národní plán zavedení eura v České republice